

5^η Ομάδα Εργασίας

Συντονιστής: Παύλος Χαραμής

Μέλη:

Σπύρος Καλούδης

Αγγελής Κάμπρας

Γιώργος Κρεασίδης

Γιάννης Λαθήρας

Χρήστος Μασούρας

Δέσποινα Μαυροματάκη

Μανώλης Ορφανουδάκης

Στέφανος Παπαλέξης

Μαριάννα Πρωτονοταρίου

Σάκης Σπυρίδης

Οι προτάσεις της ΟΛΜΕ για το Λύκειο και την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

1. Εισαγωγή

Πρωταρχική επιδίωξη της ΟΛΜΕ, βάσει του Καταστατικού της, είναι η συμβολή της «...στη βελτίωση της όλης Παιδείας του Ελληνικού Λαού» καθώς και «... στον αγώνα για την εδραίωση και προάσπιση της Ειρήνης» και η ανάλογη διαπαιδαγώγηση των νέων (άρθρο 2). Κάθε παράγοντας, επομένως, που επηρεάζει τη λειτουργία των εκπαιδευτικών θεσμών και το μορφωτικό αποτέλεσμα που αυτοί επιφέρουν πρέπει να αποτελεί μέλημα του οργανωμένου συνδικαλιστικού κινήματος των εκπαιδευτικών της δημόσιας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και να αναλύεται ενδελεχώς.

Αυτή η σταθερή υποχρέωση του συνδικαλιστικού κινήματος των εκπαιδευτικών αποκτά στη σημερινή συγκυρία ακόμα μεγαλύτερη σημασία, καθώς γίνεται αντιληπτό πόσο σπουδαίο ρόλο μπορεί να διαδραματίσει ένα άρτιο και σωστά οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας για την απεμπλοκή της χώρας από την πολυδιάστατη κρίση που τη μαστιάζει, την παραγωγική ανασυγκρότησή της και την ένταξή της σε μια αναπτυξιακή πορεία δεσμευμένη σε αξίες όπως η ανεξαρτησία, η ελευθερία, η ισότητα, η αλληλεγγύη και η κοινωνική δικαιοσύνη.

2. Κριτική στις ακολουθούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές

Η ΟΛΜΕ ασκεί κριτική και διατυπώνει προτάσεις τόσο σε ό,τι αφορά την εκπαιδευτική πολιτική που ασκείται στη χώρα μας στο σύνολό της όσο και στις πιο σημαντικές επιμέρους πτυχές της, όπως είναι στην περίπτωση μας το Λύκειο και η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΤΕΕ/Κ). Ενδιαφέρεται επίσης για την εκπαιδευτική πολιτική που ασκούν διεθνείς παράγοντες, όπως η ΕΕ, ο ΟΟΣΑ, η UNESCO και οι όμοιοι, ιδίως όταν επηρεάζουν άμεσα και καθοριστικά τη γηγενή εκπαιδευτική πολιτική.

Στην κριτική της σχετικά με την εκπαιδευτική πολιτική της ΕΕ, η ΟΛΜΕ ξεκινά αποσαφηνίζοντας τις αρχές και τις αξίες που αποδέχεται ως βάση για την τοποθέτησή της. Όπως τονίζει, «Αντιλαμβανόμαστε καταρχάς την ανάπτυξη ως συνολική ανάπτυξη με επίκεντρο τον άνθρωπο, με σεβασμό στο περιβάλλον, στηριγμένη σε αρχές και αξίες όπως η ισότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη και ο σεβασμός στα ανθρώπινα δικαιώματα».¹

Κατά την ΟΛΜΕ, στο κείμενο διαβούλευσης «Σχολείο του 21^{ου} αιώνα» «...επιχειρείται μια σοβαρή μετατόπιση της έμφασης από την ολοκληρωμένη γνώση προς τη δεξιότητα. Οι κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες σταδιακά περιθωριοποιούνται και υποβαθμίζονται. Η αντίληψη για το σχολείο αποβαίνει ευθέως ωφελμιστική και εγγράφεται σε μια λογική καθαρά οικονομική-εμπορευματική. Κατάρτιση και εκπαίδευση θεωρούνται πάνω απ' όλα εργαλεία στην υπηρεσία της οικονομίας, της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης. Δε θεωρούνται ως οικουμενικό δικαίωμα, δημόσιο και κοινωνικό αγαθό».²

Τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής απασχόλησης (πλήρης και μόνιμη εργασία, αξιοπρεπείς συνθήκες κ.τ.ό.), σύμφωνα με την εκπαιδευτική πολιτική της ΕΕ, θεωρούνται πλέον παρωχημένα. Επιδιώκεται έτσι να διαμορφωθεί ένας τύπος ανθρώπου και εργαζομένου που

¹ Βλ. σχετικά: *Τοποθέτηση της ΟΛΜΕ στο Κείμενο Διαβούλευσης της ΕΕ*, Δεκ. 2007, σελ. 6.

² Ο.π.

«πρέπει να είναι ευέλικτος και προσαρμόσιμος στις κάθε είδους αλλαγές, ιδίως τις τεχνολογικές, παραγωγικούς και πειθήνιος».³

Το εκπαιδευτικό κίνημα, σύμφωνα με τα σχετικά κείμενα της ΟΛΜΕ, δεν έχει αυταπάτες για τις προδιαγραφές των κυρίαρχων οικονομικών κύκλων της ΕΕ σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση. «Από το Μάαστριχ έως τις οδηγίες της Μπολόνια το συνεκτικό στοιχείο των ευρωπαϊκών οδηγιών για την εκπαίδευση είναι η επιδίωξη για ταχύτατη υπαγωγή της στα δόγματα της αγοράς, ώστε ο αυριανός εργαζόμενος να είναι παραγωγικός, πειθήνιος και ευέλικτος».⁴

Η ΟΛΜΕ στάθηκε σταθερά απέναντι στις πολιτικές που δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες και τις επιδιώξεις της οικονομικής ολιγαρχίας στο όνομα του εκσυγχρονισμού, σε πολιτικές που χαρακτηρίζουν την εκπαίδευση εμπόρευμα, εκχωρούν βασικούς τομείς της στην ιδιωτική πρωτοβουλία και τη συνδέουν με τις επιδιώξεις της αγοράς, όπως σηματοδοτούν οι αποφάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου στο Κατάρ ή το Ευρωσύνταγμα-Συνθήκη της Νίκαιας.⁵ Αντιτάχθηκε, επίσης, στις κεντρικές κατευθύνσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής της ΕΕ, που μετατρέπουν την εκπαίδευση σε κατάρτιση μέσα από τη σύνδεσή της με τις επιχειρήσεις, δηλαδή την υποταγή της στις επιδιώξεις της οικονομικής ολιγαρχίας και στις τρέχουσες προτεραιότητες των επιχειρήσεων.⁶

Οι κυβερνήσεις των τελευταίων δεκαετιών και οι αντίστοιχες ηγεσίες του Υπ. Παιδείας, υποστηρίζει η ΟΛΜΕ, ποτέ δεν ενδιαφέρθηκαν ουσιαστικά για τη σύνδεση της ΤΕΕ με την ανάπτυξη και την παραγωγικότητα με βάση τις πραγματικές ανάγκες της κοινωνίας, πράγμα που προϋποθέτει τον εξοπλισμό των μαθητών με στέρεες τεχνικές γνώσεις για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, χωρίς ταυτόχρονα να παραμελείται η ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους με την παροχή σφαιρικών γνώσεων και την καλλιέργεια των κλίσεων και των ικανοτήτων τους.

Η πολιτική των τελευταίων δεκαετιών που εφαρμόστηκε και εφαρμόζεται στην ΤΕΕ ήταν κατά την ΟΛΜΕ μια πολιτική χωρίς προοπτική και σχέδιο, που υποβάθμιζε και εγκλώβιζε την ΤΕΕ στη στερεοτυπική λογική ενός κατώτερου Λυκείου για όσους «...δεν παίρνουν τα γράμματα», με την αποσπασματική γνώση και την κατάρτιση, ή υπηρετούσε την κεντρική στοχοθεσία της ΕΕ για ένα σχολείο προσαρμοσμένο στις στενές ανάγκες της αγοράς. Στην προχειρότητα και τους αυτοσχεδιασμούς των προηγούμενων χρόνων έρχονται να προστεθούν, ως αποτέλεσμα των επιταγών της ΕΕ και του ΟΟΣΑ και της μνημονιακής πολιτικής, η πολυδιάσπαση της ΤΕΕ, η κατάρτιση τομέων και ειδικοτήτων και η παράδοση τομέων της ΤΕΕ/Κ στους ιδιώτες, το κλείσιμο των ΕΠΑΣ, και η μετατροπή των ΕΠΑΛ και των σχολών μη τυπικής εκπαίδευσης (ΚΕΚ, ΙΕΚ), με την κατάρτιση-μαθητεία, σε «εργαστήρια» παραγωγής φτηνού εργατικού δυναμικού.

Όπως αναφέρεται στη *Λευκή Βίβλο για την Εκπαίδευση*, που υιοθέτησαν οι 12 (τότε) χώρες μέλη της ΕΕ, «...στο επίκεντρο όλων των πρωτοβουλιών θα πρέπει να βρίσκεται [...] υποχρεωτικά η ιδέα της ανάπτυξης, της γενίκευσης και της συστηματοποίησης της διαρκούς εκπαίδευσης και της συνεχούς επαγγελματικής κατάρτισης».⁷ Γι' αυτό και «... η εφαρμογή περισσότερο ευέλικτων και ανοιχτών συστημάτων κατάρτισης και η ανάπτυξη των ικανοτήτων προσαρμογής των ατόμων θα είναι όντως όλο και πιο απαραίτητες συγχρόνως στις επιχειρήσεις, καθώς και στα ίδια τα άτομα, μια σημαντική αναλογία των οποίων κινδυνεύουν να

³ Ο.π., σελ. 4-5.

⁴ Βλ. *Τεκμηρίωση για ΤΕΕ*, σελ. 12.

⁵ Βλ. *Πρακτικά 7^{ου} Συνεδρίου της ΟΛΜΕ*, σελ. 935.

⁶ Ο.π., σελ. 936

⁷ Βλ. *Λευκή Βίβλος για την Εκπαίδευση*, 1994, σελ. 116

αλλάζουν τέσσερις ή πέντε φορές επαγγελματική δραστηριότητα στη διάρκεια της επαγγελματικής τους ζωής».⁸

Η ΟΛΜΕ ασκεί κριτική και στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται και προωθεί η κυβέρνηση τη σύνδεση της τεχνικής εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση της μαθητείας. Σύμφωνα με τον κυβερνητικό σχεδιασμό, προωθείται η επέκταση του συστήματος μαθητείας, ώστε αυτή να αποτελέσει τον κορμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, μέσω της συνεργασίας των υπουργείων Εργασίας και Παιδείας και του ΟΑΕΔ. Η κυβερνητική κατεύθυνση είναι να προσαρμόζεται η παρεχόμενη εκπαίδευση στις μελλοντικές ανάγκες των επιχειρήσεων και στις προτεραιότητες της οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό έχει δρομολογηθεί η μεταφορά τεχνογνωσίας προς την Ελλάδα από ευρωπαϊκές χώρες που έχουν εφαρμόσει με «υποδειγματικό» τρόπο το σύστημα μαθητείας.

Η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας αποτελεί στρατηγική επιλογή της κυβέρνησης, όπως άλλωστε έδειξε και η ψήφιση του τελευταίου νόμου για το Λύκειο και την ΤΕΕ/Κ.

Με σταθερό προσανατολισμό την αναβάθμιση της ΤΕΕ/Κ η ΟΛΜΕ και το εκπαιδευτικό κίνημα αγωνίστηκαν για την κατάργηση του νόμου 3475/06. Στο σχετικό κείμενο της ΟΛΜΕ τονίζεται ότι αυτός ο νόμος «... κινείται στη βάση των κατευθύνσεων της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, των επιθυμιών του ΣΕΒ, των τραπεζιτών και γενικότερα του μεγάλου κεφαλαίου».⁹

Πρόβαλε, επίσης, η ΟΛΜΕ τη θέση ότι στον όλο σχεδιασμό της ΤΕΕ/Κ αγνοήθηκαν ή υποβαθμίστηκαν οι εξελίξεις στο χώρο των σύγχρονων τεχνικών επαγγελμάτων που αλλάζουν χαρακτήρα με τη ραγδαία είσοδο της πληροφορικής και των νέων τεχνολογικών συστημάτων στην παραγωγή. Για τις ΕΠΑΣ, συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι «... επανέφεραν την αντίθεση του ημιμαθούς, κακοπληρωμένου, ανασφάλιστου και ανασφαλούς εργαζόμενου χωρίς δικαιώματα, που θα αδυνατεί να παρακολουθήσει τις τεχνολογικές εξελίξεις στο ίδιο του το επάγγελμα και θα βρίσκεται στη διαρκή ανάγκη να επανακαταρτίζεται αλλάζοντας συνεχώς δουλειά».¹⁰

Ασκώντας κριτική στην πρόβλεψη να χορηγούνται πτυχία επιπέδου γ' από τα ιδιωτικά και δημόσια ΙΕΚ, η ΟΛΜΕ επισήμανε έγκαιρα ότι αυτή η διαδικασία αυξάνει τους εκπαιδευτικούς φραγμούς στη μόρφωση και υποτάσσει την εκπαιδευτική λειτουργία στη νεοφιλελεύθερη αναδιάρθρωση της οικονομίας. Αυτό που ουσιαστικά επιχειρείται, τόνιζε, είναι «... να κατοχυρωθεί μια διαδικασία 'πιστοποίησης επαγγελματικών ικανοτήτων' ουσιαστικά ελεγχόμενη από τους βιομήχανους που θα ακυρώσει ουσιαστικά την όποια αξία είχαν τα πτυχία του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος αποσυνδέοντας τους τίτλους σπουδών από το όποιο δικαίωμα στην εργασία, στην κατεύθυνση της 'διά βίου μάθησης'».¹¹

Η ΟΛΜΕ, τέλος, συμπεριέλαβε στην κριτική της και τις διαδικασίες με τις οποίες προωθήθηκαν οι πρόσφατες αλλαγές για το Λύκειο και την ΤΕΕ/Κ. Αναφέρθηκε, συγκεκριμένα, στο γεγονός ότι η θεσμοθέτησή των πρόσφατων αλλαγών (2013) έγινε χωρίς να προηγηθεί ουσιαστικός διάλογος με τους αρμόδιους εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς φορείς και η διαδικασία της διαβούλευσης είχε προσηματικό χαρακτήρα.

Η τελική ψήφιση του νόμου αυτού οδήγησε στη δημιουργία μιας τριμερούς λυκειακής βαθμίδας (Γενικό Λύκειο, Επαγγελματική Λύκειο και Σχολή Επαγγελματικής Κατάρτισης) που υποβαθμίζει την παρεχόμενη στο επίπεδο αυτό γενική παιδεία, συμβάλλει στην περαιτέρω

⁸ Ο.π., κεφ. 7, παρ. 4.

⁹ Βλ. *Τεκμηρίωση για ΤΕΕ*, σελ. 7.

¹⁰ Ο.π., σελ. 9.

¹¹ Ο.π., σελ. 11.

απαξίωση της δημόσιας, δωρεάν παρεχόμενης εκπαίδευσης και, ουσιαστικά, προωθεί την ιδιωτικοποίηση και το άνοιγμά της σε στρατηγικές επενδύσεις κερδοσκοπικών εταιριών.

Η ΟΛΜΕ αναδεικνύει τις αρνητικές επιπτώσεις που αναμένονται από την εφαρμογή αυτού του νόμου τονίζοντας τα εξής σημεία:

- Οι προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις καθίστανται το επίκεντρο της λειτουργίας του Λυκείου, Γενικού και Επαγγελματικού, ενώ με την καθιέρωση της «Τράπεζας Θεμάτων» και τον προσδιορισμό του 50% των θεμάτων των εξετάσεων με ηλεκτρονική κλήρωση ανά σχολείο η εξασφάλιση της προαγωγής αποβαίνει ιδιαίτερα δυσχερής. Με τις ρυθμίσεις αυτές αναμένεται ότι θα αυξηθεί το άγχος των μαθητών και μαθητριών, θα συμπιεστεί ασφυκτικά ο ελεύθερος χρόνος τους σε σύγκριση με το παρελθόν, θα ενισχυθούν οι διαδικασίες αποστήθισης σε βάρος της κριτικής και ενεργητικής μάθησης, θα περιθωριοποιηθεί κάθε άλλη δημιουργική παιδαγωγική διαδικασία και θα διογκωθεί η φροντιστηριακή δραστηριότητα. Τελικό αποτέλεσμα θα είναι η αύξηση της μαθητικής διαρροής τόσο από το γενικό όσο και από το επαγγελματικό λύκειο, και οι μαθητές και μαθήτριες, ιδιαίτερα όσοι/όσες προέρχονται από τα χαμηλότερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα, θα εξωθηθούν βίαια σε μια στενή και εφήμερη, μη τυπική μεταγυμνασιακή κατάρτιση.
- Υπονομεύεται και πολυδιασπάται ακόμα περισσότερο η τεχνική - επαγγελματική εκπαίδευση. Οι τομείς Υγείας - Πρόνοιας και Εφαρμοσμένων Τεχνών, στους οποίους εγγράφονταν το 23% του μαθητικού δυναμικού των ΕΠΑΛ, εξοβελίστηκαν οριστικά από τα Επαγγελματικά Λύκεια. Συστάθηκαν οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ) για απόφοιτους γυμνασίου, από διάφορους φορείς, δημόσιους και ιδιωτικούς, με αποτέλεσμα μια σημαντική οπισθοδρόμηση δεκαετιών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Καθιερώθηκε η μαθητεία για τους μαθητές και μαθήτριες των ΕΠΑΛ και των ΣΕΚ χωρίς να προβλέπονται οι αναγκαίες παιδαγωγικές και εργασιακές διασφαλίσεις. Το τέταρτο έτος ειδίκευσης των ΕΠΑΛ υπονομεύεται πριν ακόμα καθιερωθεί, μετατρέπεται και αυτό σε μαθητεία, και παραδίδεται στον ΟΑΕΔ. Η ΟΛΜΕ τονίζει ότι οι πρόσκαιρες ανάγκες της αγοράς και τα συμφέροντα του επιχειρηματικού κόσμου είναι οδηγός αυτών των αλλαγών. Τα ιδιωτικά ΙΕΚ σπεύδουν να καλύψουν το κενό που αφήνει η κατάργηση 50 ειδικοτήτων των ΕΠΑΛ και περίπου 2.000 εκπαιδευτικοί τίθενται σε διαθεσιμότητα με την προοπτική της οριστικής απόλυσης.

Η όλη κατάσταση επιδεινώνεται εξαιτίας των ευρύτερων αρνητικών εξελίξεων που συνεπάγεται η πολιτική των Μνημονίων. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται κυρίως:

- η δραματική μείωση κάθε χρόνο των δαπανών για την παιδεία (33% μείωση από το 2009),
- η σημαντική μείωση των εκπαιδευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (από 102.000 σε 73.000 σε διάστημα τετραετίας),
- η συνεχής πολιτική των καταργήσεων και συγχωνεύσεων σχολικών μονάδων, και παράλληλα η κατάργηση οργανικών θέσεων εκπαιδευτικών,
- η οικονομική και εργασιακή εξαθλίωση των εκπαιδευτικών -και περισσότερο των νεότερων- που βιώνουν τη μόνιμη πλέον απειλή της απόλυσης και του νέου αυταρχικού πειθαρχικού δικαίου.

Συχνά η ηγεσία του υπ. Παιδείας, προκειμένου να δικαιολογήσει τις καταστροφικές για την ελληνική εκπαίδευση επιλογές της, προβάλλει τον ισχυρισμό ότι οι επιλογές αυτές στηρίζονται σε θέσεις και αιτήματα του εκπαιδευτικού κινήματος. Στην πραγματικότητα, όμως, η εκπαιδευτική πολιτική που εφαρμόζεται και οι αλλαγές που προωθούνται είναι σε εντελώς αντίθετη κατεύθυνση, όπως θα φανεί στη συνέχεια, με την παρουσίαση των θέσεων και των προτάσεων της ΟΛΜΕ. Ακολουθώντας πιστά στις επιταγές των μνημονίων, του ΟΟΣΑ και της ΕΕ,

η εκπαιδευτική πολιτική της κυβέρνησης επιδιώκει να επιβάλει τους κανόνες της αγοράς και των επιχειρήσεων στο δημόσιο σχολείο. Με αυτό τον τρόπο περιορίζει δραστικά την παροχή γενικής μόρφωσης, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και την πολυδιάστατη διάπλαση της προσωπικότητας του εφήβου, που αποτελούν αναγκαία εφόδια, ώστε να μπορέσει αντιμετωπίζει, κατάλληλα προετοιμασμένος, τις προκλήσεις της νέας οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής πραγματικότητας.

Συνοψίζοντας τα βασικά σημεία της κριτικής της στην προωθούμενη εκπαιδευτική πολιτική η ΟΛΜΕ, στο πλαίσιο των αποφάσεων του **16^{ου} Συνεδρίου του κλάδου**, τονίζει τα εξής:¹²

Η ΟΛΜΕ δεν πρόκειται να αποδεχτεί τις υποχρεωτικές μετακινήσεις και τις πρακτικές της διαθεσιμότητας και των απολύσεων που προωθεί η κυβέρνηση.

Ο κλάδος θα αγωνιστεί για να αποτρέψει τις επιχειρηματικές αντιλήψεις και πρακτικές, που οδηγούν στη διάλυση της δημόσιας εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένα, θα αγωνιστεί να ακυρώσει τους ταξικούς εξεταστικούς φραγμούς που επιβάλλει η κυβέρνηση στο επίπεδο του Λυκείου και γενικότερα την αντιδραστική αναμόρφωση του σχολείου με βάση τις ανάγκες της αγοράς. Η εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων στο επίπεδο του Λυκείου θα αυξήσει τη διαρροή από το Λύκειο (Γενικό και Τεχνολογικό), θα απονεκρώσει τη γενική παιδεία και θα επιβάλει τη στείρα κατάρτιση και τη μαθητεία - απλήρωτη και ανασφάλιστη εργασία.

Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν ανοιχτό μέτωπο αγώνα ενάντια στην εγκατάλειψη της εκπαίδευσης, στις συγχωνεύσεις σχολείων και τμημάτων και στην κατάργηση εκπαιδευτικών θεσμών και υπηρεσιών.

Η ΟΛΜΕ δεν πρόκειται να αποδεχτεί την υποβάθμιση της εκπαίδευσης, την αύξηση του διδακτικού - εργασιακού ωραρίου, τις αυθαίρετες μετακινήσεις - διαθεσιμότητες - απολύσεις και τη διαδικασία που δημιουργεί πλασματικά πλεονάσματα. Διεκδικεί οργανικές θέσεις για κάθε εκπαιδευτικό.

Τέλος, θα αγωνιστεί για να ακυρώσει οποιαδήποτε προσπάθεια εφαρμογής του μηχανισμού αξιολόγησης που διαλύει τις εργασιακές και τις εκπαιδευτικές σχέσεις, κατηγοριοποιεί σχολεία, καθηλώνει μισθολογικά τους εκπαιδευτικούς και οδηγεί σε απολύσεις, και θα επιδιώξει την κατάργηση όλου του θεσμικού πλαισίου που αφορά την αξιολόγηση.

3. Η πρόταση της ΟΛΜΕ

Ιστορική αναδρομή

Αμέσως μετά τη μεταπολίτευση, ήδη από το **1^ο Συνέδριο** της ΟΛΜΕ (1983), ο κλάδος έθεσε ως επείγοντα στόχο την ανασυγκρότηση και τον εκδημοκρατισμό του συνδικαλιστικού κινήματος.¹³ Παράλληλα, προσδιόρισε ως έναν από τους βασικούς στόχους του την ανάληψη «... μιας συστηματικής επιστημονικής έρευνας και μελέτης των εκπαιδευτικών - συνδικαλιστικών θεμάτων, έτσι που κάθε επιλογή - τοποθέτηση και διαμόρφωση του διεκδικητικού προγράμματος της Ομοσπονδίας [...] να είναι **επιστημονικά τεκμηριωμένη**».¹⁴ Ως

¹² Βλ. Απόφαση του 16^{ου} Συνεδρίου της ΟΛΜΕ.

¹³ Βλ. τα Πορίσματα του 1^{ου} Συνεδρίου της ΟΛΜΕ στο: *Δελτίο της ΟΛΜΕ*, τ. 560, 1983, σελ. 14 κ.ε.

¹⁴ Ο.π., σελ. 24. Η έμφαση δική μας.

ένα από τα πρώτα αντικείμενα που θα έπρεπε να συμπεριλάβει η ΟΛΜΕ στις μελέτες της ήταν και το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο.¹⁵

Στο **2^ο Συνέδριο** (1985) ο κλάδος προχώρησε περισσότερο, προσδιορίζοντας τις γενικές αρχές που αποτελούν το *ιδεολογικό πλαίσιο* της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ομοσπονδίας. Ως τέτοιες θεώρησε το δημόσιο και δωρεάν χαρακτήρα της εκπαίδευσης και την κατάργηση κάθε μορφής προνομιακής εκπαίδευσης, τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή και την οικονομία και την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση.¹⁶ Στο ίδιο Συνέδριο έγινε αποδεκτό «Το Ενιαίο Πολ. Λύκειο να είναι προοπτικά το μοναδικό σχολείο της Δευτεροβάθμιας εκπ/σης στο βαθμό που πετυχαίνει η πειραματική εφαρμογή του».¹⁷ Ως γενική αρχή που πρέπει να διέπει τη λειτουργία του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ) προσδιορίζεται από το 2^ο Συνέδριο «... να εξασφαλίζει την οργανική σύνδεση γενικής παιδείας και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης, γιατί έτσι συμβάλλει αποφασιστικά στην καταπολέμηση της παραδοσιακά ριζωμένης αντίληψης που υποτιμά τη χειρωνακτική εργασία» και «να εγγυάται στους μαθητές την επαγγελματική προοπτική, να συνδέεται με την παραγωγή και να ανταποκρίνεται στις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας». Ας σημειωθεί ότι η σχετική συζήτηση είχε ήδη αναπτυχθεί διεξοδικά στο **4^ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο** της ΟΛΜΕ (Αλεξανδρούπολη, 1985) με θέμα «*Εναιοποίηση Τεχνικής - Επαγγελματικής και Γενικής Εκπαίδευσης*». Αντίστοιχα, για τις Τεχνικές Επαγγελματικές Σχολές το Συνέδριο αποδέχτηκε «... να προβλεφθεί στο Νόμο επαγγελματική κατοχύρωση των αποφοίτων των Τεχνικών Σχολών».¹⁸

Στο **3^ο Συνέδριο** (Αθήνα, 1987) η «εκπαιδευτική αυτοτέλεια» του Λυκείου αποτελεί πια βασική θέση, όπως και η «εναιοποίηση των αναλυτικών και ωρολόγιων προγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με πρώτο βήμα την «εννιάχρονη βασική εκπαίδευση».¹⁹ Η ίδρυση των Ενιαίων Πολυκλαδικών Λυκείων (1984-1985) έχει προσανατολίσει πια τον προβληματισμό της Ομοσπονδίας στη βασική θέση της σύζευξης θεωρητικών και πρακτικών κατευθύνσεων της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Ωστόσο, το Συνέδριο ψήφισε για το ΕΠΛ, με την ολοκλήρωση της τριετούς εφαρμογής του «... να μην επεκταθεί [...], αλλά αντίθετα να μπει υπό συνολική επανεξέταση το όλο θέμα [...] στην προοπτική ενίσχυσης και επέκτασής του» και «προοπτικά να γίνει ο μοναδικός τύπος Λυκείου».²⁰ Επίσης, αποδέχτηκε την πρόταση η μη Τριτοβάθμια Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση που παρέχεται από άλλους φορείς (ΟΑΕΔ, άλλα υπουργεία κ.λπ.) «... να περάσει σε ενιαίο φορέα και να υπαχθεί στο ΥΠΕΠΘ».²¹

Το **4^ο Συνέδριο** (1989) κάνει λόγο, επίσης, για «κατάργηση των σημερινών τύπων Λυκείου και τη δημιουργία προοπτικά ενός ενιαίου τύπου Λυκείου». Σε αυτή την κατεύθυνση, προτείνει «... να προχωρήσει, μελετηθεί και γενικευθεί η λειτουργία του Ε.Π.Λ.».²²

Στο **5ο Συνέδριο** (Αθήνα, 1991) η ΟΛΜΕ επαναβεβαιώνει την προσήλωσή της σε ένα «ενιαίο τύπο Λυκείου» που θα παρέχει «γενική μόρφωση και επαγγελματικά εφόδια». Στο Λύκειο αυτό προτείνεται να συνεχίζουν όλοι οι νέοι υποχρεωτικά τις σπουδές τους. Στο ίδιο συνέδριο αποτυπώνεται η πρόβλεψη της *ενδοσχολικής κινητικότητας*, δηλ. «*οι δυνατότητες οριζόντιων αλλά και κάθετων διασυνδέσεων στις δομές του εκπαιδευτικού συστήματος*». Το υφιστάμενο Λύκειο επικρίνεται για υποβάθμιση του αυτοτελούς μορφωτικού ρόλου του και προτείνεται να γίνουν σε αυτό οι ριζικές τομές που θα επιτρέψουν την ικανοποίηση της αυξημένης κοινωνικής

¹⁵ Ο.π., σελ. 25.

¹⁶ Βλ. τα Πορίσματα 2^{ου} Συνεδρίου της ΟΛΜΕ στο: *Δελτίο της ΟΛΜΕ* (Ειδικό τεύχος), 1985, σελ. 2 κ.ε.

¹⁷ Ο.π., σελ. 3.

¹⁸ Ο.π., σελ. 3-4.

¹⁹ Βλ. τα Πορίσματα του 3^{ου} Συνεδρίου στο: *Δελτίο της ΟΛΜΕ*, τ. 600, 1987, σελ. 12.

²⁰ Ο.π., σελ. 14.

²¹ Ο.π.

²² Βλ. «Πορίσματα 4^{ου} Συνεδρίου ΟΛΜΕ», *Δελτίο της ΟΛΜΕ*, τ. 613, 1989, σ. 4 κ.ε.

ζήτησης για πανεπιστημιακή εκπαίδευση «με κατάργηση των φραγμών απόκτησής της».²³ Η επαγγελματική εκπαίδευση χαρακτηρίζεται ως ένας υποβαθμισμένος τύπος Λυκείου χωρίς σύνδεση με τις τεχνολογικές εξελίξεις και την παραγωγή. Ως λύση προτείνεται η σύνδεση των λυκειακών σπουδών «... με ένα δίκτυο δημόσιας επαγγελματικής κατάρτισης στο οποίο συγκεντρώνονται όλα τα είδη της σχετικής κατάρτισης [...] υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Παιδείας». Προτείνεται επίσης να καταργηθούν τα Κέντρα Ελεύθερων Σπουδών.²⁴

Στο **6^ο Συνέδριο** (1993) επαναλαμβάνεται και φαίνεται πως παγιώνεται η θέση της ΟΛΜΕ για *ενοποίηση όλων των τύπων Λυκείου σε ένα ενιαίο Λύκειο, με τα θετικά γνωρίσματα του Ε.Π.Λ.*, ενώ ταυτόχρονα προτείνεται η καθιέρωση της υποχρεωτικής εγγραφής όλων των αποφοίτων του Γυμνασίου στην Α' τάξη.²⁵ Επιπλέον, διατυπώνονται αναλυτικές προτάσεις για τη δομή και το περιεχόμενο των σπουδών του Λυκείου, ιδιαίτερα για τις δύο πρώτες τάξεις του. Στις τάξεις αυτές προτείνεται να παρέχονται ενιαία προγράμματα γενικών γνώσεων, με μαθήματα προεπαγγελματικά και επιλογής, ώστε στο τρίτο έτος οι μαθητές να μπορούν «να επιλέξουν τον επαγγελματικό κλάδο στον οποίο επιθυμούν να ειδικευτούν ως απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης».²⁶ Τέλος, για το μεταβατικό διάστημα προς την κατεύθυνση του Ενιαίου Λυκείου, προτείνονται για τους απόφοιτους Λυκείου τμήματα *ειδίκευσης* (διάρκειας μέχρι τρία εξάμηνα) και *εξειδίκευσης* (μέχρι δύο εξάμηνα).

Το **7^ο Συνέδριο** (1995) δεν πρόσθεσε κάτι σημαντικό στον προβληματισμό του κλάδου σχετικά με τα θέματα του Λυκείου και της ΤΕΕ/Κ. Ωστόσο, στην *Πολιτική Απόφαση* που ψήφισε το Συνέδριο τονιζόταν ότι η υπεράσπιση του κράτους πρόνοιας «είναι όρος ύπαρξης για την ανθρώπινη κοινωνία» και απορρίπτονταν οι προτάσεις των εμπειρογνομώνων του ΟΟΣΑ για την υπό όρους παροχή της εκπαίδευσης, για τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης από τον ιδιωτικό τομέα, για την παράδοση της δημόσιας διοίκησης στους βάρβαρους νόμους του ανταγωνισμού και του επιχειρηματικού πνεύματος κ.ά.

Το **8^ο Συνέδριο** (1997) επαναβεβαίωσε τις βασικές θέσεις του κλάδου για 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και για ένα τύπο Λυκείου που θα αξιοποιεί τη θετική εμπειρία του Ε.Π.Λ. και θα παρέχει στους μαθητές και μαθήτριες: (α) ολοκληρωμένη γενική μόρφωση και (β) σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων που θα στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων και επαγγελματικών απαιτήσεών τους.²⁷ Παράλληλα, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στην αλλαγή του εξεταστικού συστήματος για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.²⁸ Τέλος, ο προβληματισμός του Συνεδρίου επεκτάθηκε και σε έννοιες όπως η διά Βίου Μάθηση και αναζητήθηκε το είδος της μόρφωσης που συντελεί στη διαμόρφωση ενός υποκειμένου γνώσης που θα μπορεί να αντιδρά αποτελεσματικά στις απαιτήσεις της εποχής του.²⁹

²³ Ο.π., σελ. 14-17.

²⁴ Ο.π.

²⁵ Βλ. *Δελτίο της ΟΛΜΕ*, τ. 639, 1993, σελ. 5 κ.ε.

²⁶ Ο.π., σελ. 9.

²⁷ Βλ. *Δελτίο της ΟΛΜΕ*, τ. 654, 1997, σελ. 2 κ.ε.

²⁸ Ο.π., σελ. 10.

²⁹ Αξίζει να σημειωθεί ότι την ίδια χρονιά εκδόθηκε η μελέτη ομάδας εργασίας του ΚΕΜΕΤΕ, με τη συνεργασία πολλών επιστημονικών ενώσεων, με τον τίτλο «Αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (1997). Η ομάδα αυτή επεξεργάστηκε μεθοδικά τα ζητήματα της δομής και του περιεχομένου του Ενιαίου Λυκείου, με στόχο να ικανοποιήσει την απαίτηση για ένα σχολείο που θα παρέχει μόρφωση διεπιστημονική, πολυκλαδική, διακλαδική και ειδική. Η δομή, λοιπόν, του Ενιαίου Λυκείου, σύμφωνα με την πρόταση του ΚΕΜΕΤΕ, «θα έχει ως αφητηρία ένα Πρόγραμμα Γενικής παιδείας στην Α' Λυκείου, ενώ στη Β' τάξη το πρόγραμμα Γενικής παιδείας θα αποτελείται από τα βασικά μαθήματα, επιλογές που θα ενισχύουν σε ένα δεύτερο επίπεδο κάποια βασικά μαθήματα (*Αρχαία Ελληνικά, Μαθηματικά, Στοιχεία Τεχνολογικών Σπουδών, Φυσική, Χημεία*), και μαθήματα ελεύθερης επιλογής (*Δίκαιο, Ιστορία της Τέχνης, Εφαρμογές Η/Υ κ.ά.*). Στη Γ' τάξη το πρόγραμμα Γενικής παιδείας θα καλύπτει τα 3/5 του όλου προγράμματος, ενώ το υπόλοιπο πρόγραμμα θα

Οι προτάσεις της ΟΛΜΕ για την εκπαίδευση και ειδικά για το Λύκειο και την ΤΕΕ

Η ΟΛΜΕ εκτιμά ότι είναι αναγκαία, ιδίως στη σημερινή, δύσκολη συγκυρία, μια συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, που θα καταστήσει το εκπαιδευτικό μας σύστημα ικανό να συμβάλλει αποτελεσματικά στην αναγέννηση της ελληνικής κοινωνίας.

Το σχολείο για το οποίο αγωνιζόμαστε πρέπει να έχει στο επίκεντρό του τον άνθρωπο και στο υπόβαθρό του αξίες όπως αυτές της ειρήνης, της ελευθερίας, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ισότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο εντάσσονται και οι προτάσεις της ΟΛΜΕ για τη βαθμίδα του Λυκείου και την ΤΕΕ/Κ.

Είναι αυτονόητο ότι μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση όπως αυτή που προτείνει η ΟΛΜΕ δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί όσο ισχύουν οι πολιτικές της ακραίας λιτότητας, των δραστικών περικοπών στις δημόσιες δαπάνες και του αυταρχισμού.

Λύκειο και ΤΕΕ

Σε παλαιότερο σχετικό κείμενο της ΟΛΜΕ (20-5-2011),³⁰ που τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τις αποφάσεις του 16^{ου} Συνεδρίου του κλάδου, αναπτύχθηκε συνοπτικά πρόταση για το Λύκειο, την ΤΕΕ και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στο κείμενο αυτό τονίζεται ότι ο τύπος του αυριανού πολίτη και εργαζόμενου εξαρτάται από το περιεχόμενο και την ποιότητα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, που αποτελεί αναγκαία γέφυρα προς κάθε είδους μεταλκειακή εκπαίδευση και προς την παραγωγή. Στο τέλος της ολοκλήρωσης της δωδεκαετούς φοίτησής του ο νέος άνθρωπος καλείται να πάρει αποφάσεις όχι μόνο για τον εαυτό του αλλά και για όλη την κοινωνία. Χρέος, λοιπόν, της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης είναι να διασφαλίσει τους αναγκαίους παιδευτικούς όρους, ώστε οι μελλοντικοί πολίτες να είναι ικανοί να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και τη βελτίωση της κοινωνίας σε όλους τους τομείς της.

Στον πυρήνα της πρότασης αυτής, σε ό,τι αφορά τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, βρίσκεται η θέση για ένα και μοναδικό τύπο σχολείου στο επίπεδο του Λυκείου, που θα λειτουργεί στο πλαίσιο της δωδεκάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Το σχολείο αυτό, που θα συνδυάζει στο πρόγραμμά του τη θεωρία με την πράξη και θα συνδέει τη διανοητική με τη χειρωνακτική εργασία, κρίνεται ότι μπορεί να υπηρετήσει με τον καλύτερο τρόπο τις αναπτυξιακές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας. Η ενιαία και πολυδιάστατη μόρφωση που θα παρέχει θα συνυπολογίζει τις νέες συνθήκες και τις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας, και θα αξιοποιείται για μια αειφόρο ανάπτυξη προς όφελος του συνόλου των ανθρώπων και όχι του κέρδους των λίγων και ισχυρών. Μέσω του προγράμματος του ενιαίου σχολείου οι νέοι θα οικειοποιηθούν τα βασικά στοιχεία των εφαρμοσμένων και ανθρωπιστικών επιστημών, όπως

καλύπτεται από 6 Κύκλους Σπουδών: Ανθρωπιστικών Σπουδών, Κοινωνικών Σπουδών, Μαθηματικών και Φυσικών Σπουδών, Οικονομικών σπουδών, Αισθητικών και Αθλητικών Σπουδών και Εφαρμοσμένων Τεχνών και, τέλος, Τεχνολογικών Σπουδών (Μηχανική, Ηλεκτρολογία, Δομικά Έργα, Πρωτογενής Παραγωγή, Πληροφορική). Στο Ενιαίο Λύκειο, επίσης, προβλέπεται η ένταξη τμημάτων ειδίκευσης με διάρκεια από ένα ως τρία εξάμηνα καθώς και εξάμηνο πρακτικής άσκησης». Στην παραπάνω μελέτη του ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ θεμελιώνεται παιδαγωγικά η δομή του Ενιαίου Λυκείου στη βάση της σύνδεσης θεωρίας και πράξης, επιστημονικής αγωγής και αισθητικής δραστηριότητας.

³⁰ Βλ. την ανακοίνωση της ΟΛΜΕ: «Θέσεις και προτάσεις της ΟΛΜΕ για το 'Νέο Σχολείο' – 'Νέο Λύκειο' (Γενικό – Τεχνολογικό)», με ημερομηνία 20-5-2011.

και της βιομηχανικής και της αγροτικής παραγωγής και της αναπτυσσόμενης τεχνολογίας. Αυτή τη μόρφωση η ΟΛΜΕ ζητά για όλα τα παιδιά. Πρέπει, λοιπόν, η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση να γίνει επιστημονικά τεχνική, με την ευρύτατη σημασία του όρου, συμπεριλαμβάνοντας εξίσου και την ανθρωπιστική διάσταση της μόρφωσης. Έτσι θα μπορέσει να συμβάλει αποφασιστικά στην αναγέννηση όλων των τομέων της οικονομίας και της παραγωγής, πολλοί από τους οποίους έχουν ατονήσει, από τον πρωτογενή (γεωργία, κτηνοτροφία, αλιεία, μεταλλεύματα κ.λπ.) ως το δευτερογενή και τον τριτογενή.

Παράλληλα, η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση πρέπει να είναι εναρμονισμένη με τις σύγχρονες εξελίξεις. Πρέπει να προάγει την αντίληψη πως η Ελλάδα έχει τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις να αναπτύξει τις παραγωγικές της δυνάμεις και πως ο ελληνικός λαός, με την εργασία του και με τη βοήθεια της επιστήμης και της τεχνικής, μπορεί να εκμεταλλευτεί απεριόριστα τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και το γεωφυσικό του χώρο, με σεβασμό στο περιβάλλον, να αυξήσει το εισόδημά του και να ανεβάσει πολύ υψηλά το βιοτικό και πολιτιστικό του επίπεδο.

Μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που θα υπηρετεί την πολυδιάστατη ανάπτυξη της χώρας πρέπει να καλύπτει και τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ιδίως την προσχολική και τη στοιχειώδη, ενώ ταυτόχρονα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την αρχική (προπανεπιστημιακή) εκπαίδευση και την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που θα κληθούν να την πραγματώσουν.

Μια τέτοια ριζική και συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση προτείνει και διεκδικεί το εκπαιδευτικό κίνημα, που θα στηρίζεται στα σύγχρονα δεδομένα των επιστημών της αγωγής και θα εκτιμά σωστά τις ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας.

Πρωταρχικό στοιχείο της εκπαιδευτικής μας πρότασης είναι η προοπτική της ανάπτυξης **ενός** σχολείου στη λυκειακή βαθμίδα που θα αξιοποιεί τα θετικά χαρακτηριστικά του πολυκλαδικού λυκείου, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με στόχους:

- i. την παροχή ουσιαστικών εφοδίων στους μαθητές μας για μια δημιουργική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξή τους,
- ii. την ενιαιοποίηση των σχολικών επιλογών (γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης) και την απομείωση του καταναμητικού ρόλου του σχολείου.

Σύμφωνα με την πρόταση αυτή, το Ενιαίο Λύκειο πρέπει να παρέχει στους μαθητές/μαθήτριες:

- ολοκληρωμένη γενική μόρφωση και προεπαγγελματικά εφόδια και δεξιότητες, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτών που θα έχουν συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων και θα είναι καλά προετοιμασμένοι να ενεργούν αποτελεσματικά για την αντιμετώπισή τους,
- σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων, που θα στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων των μαθητών / μαθητριών.

Βασικές κατευθύνσεις της πρότασης αυτής της ΟΛΜΕ είναι:³¹

- Το Λύκειο καθίσταται αυτόνομη μονάδα. Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια πρέπει να είναι «ελεύθερη». Στο μεταβατικό διάστημα, οι εξετάσεις για τα ΑΕΙ-ΑΤΕΙ διενεργούνται μετά το

³¹ Βλ. σχετικά και την Απόφαση της ΓΣ Προέδρων (Ιούνιος 2006), που επικυρώθηκε στο 13^ο Συνέδριο της ΟΛΜΕ (Ιούνιος 2007).

πέρας των σπουδών στο Λύκειο και πάντοτε με την ευθύνη της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

- Ανεξάρτητα από το σύστημα μετάβασης, κάθε μαθητής και κάθε μαθήτρια έχει τη δυνατότητα και το δικαίωμα «οριζόντιας κινητικότητας».
- Πρέπει να αποφεύγεται ο «γίγαντισμός» των σχολείων.

Για τη δημιουργία αυτού του Λυκείου απαιτείται σαφές χρονοδιάγραμμα, ώστε να αποκτήσει πρακτικό αντίκρισμα και η όποια δέσμευση της Πολιτείας. Σε αυτή την κατεύθυνση θα ήταν σκόπιμο να αξιολογηθεί με έναν ολοκληρωμένο επιστημονικά τρόπο **η εμπειρία που προέκυψε από τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ)** και, παράλληλα, να ληφθεί πρόνοια ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα γίγαντισμού των σχολικών μονάδων και «βιομηχανοποίησης» των σχολικών λειτουργιών, αλλά και να δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες η δυνατότητα επιλογής μαθημάτων πέραν του κοινού, βασικού κορμού.

Τα βασικά πλεονεκτήματα αυτού του Ενιαίου Λυκείου, ενταγμένου στην 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι τα εξής:

- κρατά στο πλαίσιο του σχολείου το μαθητικό πληθυσμό που συνεχίζει τις σπουδές στη βαθμίδα του λυκείου μετά την αποπεράτωση τής (μέχρι σήμερα) υποχρεωτικής εκπαίδευσης,
- συνδέει στο υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο τη θεωρία με την πράξη,
- συμβάλλει στην άμβλυνση των στερεοτύπων που συνδέονται με τη διανοητική και τη χειρωνακτική εργασία,
- παρέχει υψηλότερου επιπέδου γενική μόρφωση, αναγκαία για μια πιο επιτυχή παρακολούθηση οποιασδήποτε περαιτέρω εξειδίκευσης,
- παρέχει τη δυνατότητα περισσότερων επιλογών σε ό,τι αφορά την οριζόντια διαπερατότητα,
- συμβάλλει στην άμβλυνση των συνεπειών των κοινωνικών ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης.
- Η πορεία προς το Ενιαίο Λύκειο πρέπει να έχει ως αφετηρία της τους υπάρχοντες τύπους Λυκείου και να βασίζεται στο σταδιακό μετασχηματισμό των Αναλυτικών Προγραμμάτων τους.
- Στόχοι του σχολείου αυτού πρέπει να είναι η σύνδεσή του με τις ζωντανές δυνάμεις του τόπου και η αξιοποίηση των υποδομών του από την τοπική κοινωνία.
- Στρατηγικός στόχος του Ενιαίου Σχολείου είναι η σύνδεση της διανοητικής με τη χειρωνακτική εργασία.
- Προβλέπεται δημόσιο σύστημα Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Κατάρτισης με ενιαίο σχεδιασμό στο Υπουργείο Παιδείας, σε σύνδεση με τη 12ετή υποχρεωτική εκπαίδευση.

Στα πλεονεκτήματα αυτά του Ενιαίου Λυκείου πρέπει να προστεθούν και όσα έχουν σχέση με την εξασφάλιση περισσότερου ελεύθερου χρόνου για ψυχαγωγία και αυτοπραγμάτωση, ώστε να υποστηρίζεται μια πιο ομαλή φυσιολογική ανάπτυξη του νέου.

Τι πρέπει να γίνει άμεσα για την ΤΕΕ

Όπως ήδη αναφέρθηκε, βασικός στόχος της ΟΛΜΕ στο επίπεδο της λυκειακής βαθμίδας είναι η καθιέρωση ενός Ενιαίου Σχολείου. Ωστόσο, για το άμεσο μέλλον, προτείνεται η ύπαρξη

ενός μεταβατικού σταδίου, που είναι αναγκαίο για την ουσιαστική αναβάθμιση και την ισότιμη ένταξη της Τ.Ε.Ε. στη λυκειακή βαθμίδα.

Στην κατεύθυνση αυτή, η ΟΛΜΕ προτείνει τα παρακάτω άμεσα μέτρα:

Α) Μια δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης της ΤΕΕ σε λυκειακό επίπεδο: Η ΟΛΜΕ υποστηρίζει ότι πρέπει να δημιουργηθεί μια και μόνο δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε λυκειακό επίπεδο μετά το γυμνάσιο, σχεδιασμένη στην κατεύθυνση της καθιέρωσης 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ο σχεδιασμός της ΤΕΕ στο πλαίσιο της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης επιβάλλει την ύπαρξη μετά το γυμνάσιο μιας μόνο δομής λυκείου για την ΤΕΕ, ισότιμης με τη γενική-ακαδημαϊκή κατεύθυνση, τόσο όσον αφορά το επίπεδο σπουδών όσο και τη νομοθεσία που τη διέπει και την αξία του πτυχίου ή του απολυτηρίου που κάθε κατεύθυνση θα παρέχει. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η υπαγωγή στο ΥΠΕΠΘ όλων των σχολικών μονάδων που προσφέρουν σήμερα τεχνικο-επαγγελματική εκπαίδευση και ανήκουν σε άλλα υπουργεία (ΟΑΕΔ, ΟΤΕΚ, Υγείας, Γεωργίας κ.λπ.). Είναι απαραίτητη, επίσης, η κατάρτιση των μεταγυμνασιακών ΙΕΚ και κάθε άλλης μορφής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης πριν τα 18 χρόνια του μαθητή και μέχρι την ολοκλήρωση του 12ετούς υποχρεωτικού κύκλου εκπαίδευσης.

Β) Αλλαγές στο περιεχόμενο του Λυκείου της ΤΕΕ: Το πρόγραμμα σπουδών, οι σκοποί και οι στόχοι του σχολείου πρέπει να διαχωρίζονται, όσο είναι δυνατόν, από την εξειδίκευση και την κατάρτιση. Πρέπει να προβλέπεται η ενίσχυση της γενικής παιδείας και των γενικών τεχνολογικών γνώσεων, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να αποκτά μια σοβαρή μορφωτική υποδομή αλλά και επαγγελματικά εφόδια, για να είναι ικανός/-ή, εφόσον το επιθυμεί, είτε να συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε να συνεχίσει σε μεταλυκειακή ειδίκευση (ενταγμένη στο εκπαιδευτικό σύστημα) για την απόκτηση αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Η πρώτη τάξη του λυκείου της ΤΕΕ πρέπει να έχει ενιαίο πρόγραμμα (να μη χωρίζεται σε τομείς ή κύκλους) και να έχει ένα βασικό κορμό μαθημάτων ίδιο με τον αντίστοιχο της Α' τάξης του γενικού λυκείου, για να είναι δυνατή η οριζόντια μεταπήδηση από το γενικό στο τεχνικό και αντίστροφα χωρίς πρόσθετο έτος. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να είναι σύγχρονο, σύμφωνο με τις αρχές που έχει διατυπώσει η ΟΛΜΕ για τη γενική γνώση. Πρέπει, επίσης, να διατηρούνται τα σημερινά γνωστικά αντικείμενα διαρθρωμένα σε τομείς και ειδικότητες στις επόμενες δύο τάξεις του λυκείου.

Γ) Πλήρης ειδίκευση και επαγγελματικά δικαιώματα: Η ΟΛΜΕ προτείνει το επίπεδο β (2) να χορηγείται με την αποφοίτηση από το Λύκειο, και το επίπεδο γ (3) να το χορηγεί μια εκπαιδευτική δομή ενταγμένη στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και να μην αφεθεί στο θολό περιβάλλον των ΙΕΚ, των ΚΕΚ και των λοιπών δομών κατάρτισης, αλλά και βορά στον ιδιωτικό τομέα. Γι' αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί **Μεταλυκειακό Έτος Ειδίκευσης**, με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οργανικά ενταγμένο στο Λύκειο της ΤΕΕ, που θα αξιοποιεί την υποδομή και το εκπαιδευτικό προσωπικό των επαγγελματικών λυκείων, και θα περιέχει το σύνολο των ειδικοτήτων που παρέχονται σήμερα, συμπεριλαμβανομένων όσων καταργήθηκαν το τελευταίο διάστημα.

Δ) Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση: Στο πλαίσιο των προτάσεων που έχει διατυπώσει ήδη η ΟΛΜΕ για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τονίζουμε ότι οι απόφοιτοι της ΤΕΕ πρέπει να έχουν πραγματική και όχι εικονική δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ. Το σύστημα εξετάσεων πρέπει να είναι ενιαίο όσον αφορά τη δομή του και τον αριθμό των μαθημάτων, αλλά να προβλέπονται εξετάσεις και σε μαθήματα που διδάσκονται οι μαθητές στον αντίστοιχο τομέα ή στην αντίστοιχη ειδικότητα του Λυκείου. Θεωρούμε πως τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο είναι απαραίτητη η διατήρηση ενός διευρυμένου ποσοστού εισαγωγής των αποφοίτων της ΤΕΕ στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Το 16^ο Συνέδριο του κλάδου (Ιούνιος 2013) κλήθηκε να επανεξετάσει μια σειρά από κεντρικά ζητήματα της εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών υπό το πρίσμα των καταστροφικών συνεπειών που επέφεραν οι πολιτικές της τελευταίας περιόδου. Στο Συνέδριο αυτό η ΟΛΜΕ διακήρυξε προς κάθε κατεύθυνση:

Θα συνεχίσουμε να υπερασπιζόμαστε τη Δημόσια Δωρεάν Εκπαίδευση για όλους.

- Αγωνιζόμαστε ενάντια στις πολιτικές των μνημονίων, που διαλύουν το δημόσιο σχολείο και εξαθλιώνουν τους εκπαιδευτικούς.
- Απαιτούμε αξιοπρεπείς μισθούς και συνθήκες εργασίας.
- Αγωνιζόμαστε για να μη γίνει καμιά απόλυση εκπαιδευτικού.
- Αγωνιζόμαστε για άμεση άρση της επιστράτευσης.
- Αγωνιζόμαστε να ανατραπεί η πολιτική κυβέρνησης - ΕΕ- ΔΝΤ.

Εξειδικεύοντας περαιτέρω αυτό το πλαίσιο το 16^ο Συνέδριο απαίτησε την άμεση αποχώρηση της Τρόικας και όλων των «παραμηχανισμών» της ΕΕ, την ανατροπή της πολιτικής που εφαρμόζουν από κοινού κυβέρνηση, ΕΕ και ΔΝΤ, την ανατροπή του δημοσιονομικού συμφώνου σταθερότητας, των δανειακών συμβάσεων, των μνημονίων και όλου του μνημονιακού νομικού οπλοστασίου που κρατά δέσμια τη χώρα, την άρνηση αναγνώρισης του χρέους, την αποτροπή της παραχώρησης του δημόσιου πλούτου και της ιδιωτικοποίησης των δημόσιων αγαθών και του κοινωνικού πλούτου. Ταυτόχρονα, πρόβαλε το αίτημα για εξασφάλιση και διεύρυνση της εργατικής λαϊκής κυριαρχίας και το δικαίωμα του λαού να αποφασίζει εκείνος για τις τύχες του. Στο ίδια απόφαση περιλαμβάνεται και ο κεντρικός στόχος της ΟΛΜΕ για ένα «**Ενιαίο δημόσιο και δωρεάν 12χρονο σχολείο των όλων και των ίσων**», ενταγμένο σε μια εκπαίδευση δημόσια, παρεχόμενη δωρεάν, σε συνθήκες παιδαγωγικής ελευθερίας και αξιοπρέπειας.

Διεκδικούμε, συνεπώς, ένα σχολείο **ενιαίο**, που θα απαντά στην κρίση και στον κοινωνικά άδικο χαρακτήρα του διπλού σχολικού δικτύου, καθοριστικό συντελεστή για τον καταναμητικό ρόλο του σχολείου.

Διεκδικούμε ένα σχολείο **12χρονο**, που θα διασφαλίζει μια διάρκεια σπουδών αντίστοιχη με τον πλούτο των γνώσεων και των εμπειριών που είναι απαραίτητες στον νέο άνθρωπο, για να μπορεί να καταλάβει τον κόσμο γύρω του, να μπορεί να τον αλλάξει, να αποκτήσει ένα ήθος δημοκρατικό, συλλογικό, κοινωνικής προσφοράς. Για να μην μείνει κανένας νέος και νέα στα 18 χρόνια χωρίς απολυτήριο λυκείου.

Διεκδικούμε ένα σχολείο **δημόσιο**, που θα διασφαλίζει ότι τα παιδιά του λαού θα έχουν κάθε ευκαιρία να φοιτήσουν σε αυτό. Αρνούμαστε το «σχολείο-επιχείρηση», το ρόλο των επιχειρήσεων και την ένταξη της επιχειρηματικότητας στη λειτουργία και το περιεχόμενο του σχολείου.

Αυτό το σχολείο δεν μπορεί παρά να παρέχεται **δωρεάν**, καθώς η εκπαίδευση είναι κοινωνικό αγαθό και είναι καθήκον της κοινωνίας να το εξασφαλίζει στους νέους ανθρώπους.

Βασικό προαπαιτούμενο οποιασδήποτε σοβαρής μεταρρυθμιστικής προσπάθειας θεωρεί ο κλάδος μας μια **σταθερή, υψηλού επιπέδου χρηματοδότηση**. Έτσι, το 16^ο Συνέδριο πρόβαλε το

αίτημα να αυξηθούν οι δαπάνες για την εκπαίδευση στο 5% του ΑΕΠ ή το 15% του προϋπολογισμού, ενώ απαίτησε και **άμεση, έκτακτη οικονομική δαπάνη** για την ουσιαστική αντιμετώπιση των εξόδων των σχολείων, για τη σίτιση, την ασφάλιση και την υγεία των μαθητών και μαθητριών μας. Ζήτησε, επίσης, την εξαίρεση των σχολικών επιτροπών από την αύξηση του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα.

Βασικά σημεία της εκπαιδευτικής πρότασης της ΟΛΜΕ είναι τα εξής:

- ✓ Το δημόσιο σχολείο «χωράει» όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από φύλο, καταγωγή, θρησκεία, κοινωνική τάξη, εθνικότητα και φυσική κατάσταση. Κανένα παιδί κάτω από τα 18 στο σπίτι, στο δρόμο ή στην εργασία.
- ✓ Το σχολείο καθίσταται πολιτιστικό κέντρο και παραμένει ανοιχτό, με πρόσληψη προσωπικού (σχολικών ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, διεπιστημονικών ομάδων ανά συγκρότημα, γραμματέων), ώστε να υπηρετούνται βασικές ανάγκες των παιδιών, να λειτουργούν βιβλιοθήκη και ομάδες αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.
- ✓ Λαμβάνονται συστηματικά μέτρα προς την κατεύθυνση της ισότητας ευκαιριών και την πραγμάτωση της κοινωνικής δικαιοσύνης στο χώρο του σχολείου. Πέρα από την επαναφορά, βελτίωση και περαιτέρω ενίσχυση μέτρων όπως η Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη, η Ενισχυτική Διδασκαλία, οι Τάξεις Υποδοχής κ.λπ., η ΟΛΜΕ έχει διατυπώσει σειρά προτάσεων που στοχεύουν στη λήψη ολοκληρωμένων εκπαιδευτικών / παιδαγωγικών και κοινωνικών μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης υπέρ των αδικημένων κοινωνικών ομάδων, ιδίως στις περιοχές όπου παρουσιάζονται έντονα εκπαιδευτικά και κοινωνικά προβλήματα. Η εφαρμογή τους, ιδιαίτερα στην τρέχουσα περίοδο, μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, του αναλφαριθμητισμού και της μαθητικής «διαρροής». Κανένα παιδί υποσιτιζόμενο, κανένα παιδί χωρίς τα απαραίτητα μέτρα για την εξασφάλιση της υγείας και της ομαλής ανάπτυξής του.
- ✓ Διατηρούνται και αναβαθμίζονται τα ειδικά και τα διαπολιτισμικά σχολεία, όπως και τα ελληνόγλωσσα σχολεία εξωτερικού.
- ✓ Διατηρείται ο δημόσιος χαρακτήρας των πειραματικών σχολείων και δεν μετατρέπονται σε «Πειραματικά/Πρότυπα» για «αριστούχους». Δεν πραγματοποιούνται εισαγωγικές εξετάσεις στην Α΄ Γυμνασίου και στην Α΄ Λυκείου αυτών των σχολείων.
- ✓ Εξασφαλίζονται σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα σύγχρονες υποδομές (κτιριακές, υλικοτεχνικές και εργαστηριακές), με έμφαση στις σχολικές βιβλιοθήκες και τα σύγχρονα ψηφιακά μέσα πληροφορικής και επικοινωνίας.
- ✓ Ξεκινά η ριζική αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και των σχολικών βιβλίων σύμφωνα με τις προτάσεις του κλάδου.
- ✓ Τα μαθήματα που αφορούν τις βασικές αρχές της τεχνολογίας διαχέονται σε όλο τον 12ετή κορμό της εκπαίδευσης.
- ✓ Το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να περιλαμβάνει στο πλαίσιο του και την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, ενταγμένη στο σύνολό της στο Υπ. Παιδείας. Καμία ειδικότητα δεν πλεονάζει στην ΤΕΕ. Όχι στη μαθητεία.
- ✓ Θεσμοθετούνται τα όρια μέχρι 20 μαθητών/μαθητριών στο τμήμα, 15 στις κατευθύνσεις και 10 στα εργαστήρια.
- ✓ Το δημόσιο σχολείο (μέχρι την ηλικία των 18 χρόνων) παρέχει πιστοποιητικό γλωσσομάθειας σε μια ξένη γλώσσα τουλάχιστον και χρήσης Η/Υ ύστερα από πιστοποίηση δημόσιου χαρακτήρα.

- ✓ Δωρεάν σίτιση, στέγαση και συγγράμματα για τους σπουδαστές – δωρεάν κάρτα για μειωμένη είσοδο στους μαθητές και τις μαθήτριες στα δημόσια θεάματα – ακροάματα.
- ✓ Άμεση επίλυση του σοβαρού προβλήματος των μετακινήσεων των μαθητών (δυσπρόσιτες περιοχές, παιδιά με ειδικές ανάγκες/αναπηρίες κ.λπ.).
- ✓ Επαρκής αρχική εκπαίδευση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (παιδαγωγική και επαγγελματική), όπου πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και η διαπολιτισμική εκπαίδευση και η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής ευαισθησίας των εκπαιδευτικών.³²
- Βελτίωση των όρων και συνθηκών εργασίας των εκπαιδευτικών (με την αξιοποίηση και των πορισμάτων του 9^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου της ΟΛΜΕ). Κατάργηση του μισθολόγιου – βαθμολόγιου της φτώχειας και της χειραγώγησης (Ν. 4024/11), που συνδέει τη βαθμολογική και μισθολογική εξέλιξη των εκπαιδευτικών με την απόδοση και την αξιολόγηση. Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να επανέλθει η ακώλυτη μισθολογική και βαθμολογική εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Άμεση ανάκληση όλων των μειώσεων μισθών στο δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, με διόρθωση των μισθολογικών ανισοτήτων και αδικιών που έχουν προκαλέσει οι προηγούμενες επιδοματικές πολιτικές. Επαναφορά του 13ου και 14ου μισθού στα πριν του 2009 επίπεδα. Αυξήσεις στους μισθούς. Διπλασιασμός των αποδοχών του νεοδιόριστου. Ενιαίος βασικός μισθός με χρονοεπίδομα. Άμεση κατάργηση όλων των χαρατσιών για τους μισθωτούς και τους αυτοαπασχολούμενους – επαναφορά του αφορολόγητου στα 12.000 ευρώ.
- Αντιμετώπιση της εργασιακής περιπλάνησης και του κατακερματισμού της εργασίας των εκπαιδευτικών σε πολλά σχολεία ταυτόχρονα.
- Όχι στην αύξηση του διδακτικού ωραρίου των εκπαιδευτικών.
- ✓ Διασφάλιση της μόνιμης και σταθερής εργασιακής σχέσης των εκπαιδευτικών χωρίς μείωση των θέσεων εργασίας με πρόσημα την κατάργηση ειδικοτήτων. Όχι στη διαθεσιμότητα και την εργασιακή εφεδρεία.
- ✓ Κατάργηση του καθεστώτος της πολιτικής επιστράτευσης απεργών. Σταμάτημα κάθε συνδικαλιστικής δίωξης, κάθε απόπειρας τρομοκράτησης συναδέλφων μέσω πειθαρχικών, διαθεσιμότητας, υποχρεωτικών μεταθέσεων.
- ✓ Πλήρης σύνταξη στα 30 χρόνια υπηρεσίας. Όχι στη διάλυση της επικουρικής ασφάλισης και τη μείωση του «εφάπαξ». Κατάργηση των αντιασφαλιστικών νόμων. Σύστημα υγείας – συνταξιοδότησης – πρόνοιας – κοινωνικής ασφάλισης για όλους, αποκλειστικά δημόσιο και δωρεάν.
- ✓ Μαζικοί διορισμοί μόνιμων εκπαιδευτικών, ξεκινώντας από την άμεση αποκατάσταση των αναπληρωτών που απολύονται, ενώ καλύπτουν πάγιες ανάγκες. Αξιοποίηση της νέας γενιάς εκπαιδευτικών, που υποφέρουν στην αδιοριστία.
- ✓ Ο Σύλλογος Διδασκόντων όργανο διοίκησης του σχολείου. Όχι στον διευθυντή-μάντζερ /αξιολογητή και «μονάρχη» της σχολικής ζωής.
- ✓ Άμεση επαναλειτουργία των δημόσιων οργανισμών που έκλεισαν με μνημονιακές αποφάσεις (ΟΕΔΒ, ΟΣΚ, ΟΕΚ, Εργατική Εστία κ.λπ.).
- ✓ Ακύρωση, με συλλογική δράση, της αξιολόγησης - χειραγώγησης, που διαλύει τις εργασιακές και τις εκπαιδευτικές σχέσεις, κατηγοριοποιεί τα σχολεία, φέρνει την υποταγή, τη διάσπαση του κλάδου, τη μισθολογική καθήλωση, την άρση της μονιμότητας και τις απολύσεις. Κανένας αξιολογητής στην τάξη. Αγωνιζόμαστε για την κατάργηση του ν.2986, του καθηκοντολόγιου και όλου του σχετικού θεσμικού πλαισίου.

³² Η ΟΛΜΕ έχει διατυπώσει αναλυτικές προτάσεις σχετικές με την αρχική εκπαίδευση και την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο του 9^{ου}, όπως και προηγούμενων εκπαιδευτικών συνεδρίων της.

Λέμε όχι στην «αυτοαξιολόγηση» και την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Κανένας εκπαιδευτικός μέντορας – αξιολογητής. Απόσυρση του σχετικού σχεδίου ΠΔ.

- ✓ Άμεση επίλυση των σοβαρών ζητημάτων των αναπληρωτών (αναγνώριση χρόνων υπηρεσίας, έγκαιρη πληρωμή, αναγνώριση προϋπηρεσίας και μετά το 2010 για τους πίνακες).

Επίσης, η ΟΛΜΕ έχει τονίσει επανειλημμένα ότι σε καμιά περίπτωση δεν θα δεχθεί ο κλάδος, με πρόσχημα την ενδεχόμενη κατάργηση ειδικοτήτων και σχολικών μονάδων, να μειωθούν οι θέσεις εργασίας και πολλοί συνάδελφοί μας να περιέλθουν σε κατάσταση εργασιακής αβεβαιότητας. Τονίζει, επίσης, ότι δεν θα δεχθεί την κατάργηση καμιάς σχολικής μονάδας.

Βιβλιογραφία

Γεωργιάδης, Ν. Μ. (2000) *Διαμόρφωση και εφαρμογή της κρατικής εκπαιδευτικής πολιτικής: Η περίπτωση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου* (διδακτορική διατριβή) (Αθήνα, Εκτυπωτικό Κέντρο Πανεπιστημίου Αθηνών).

Γεωργιάδης, Ν. Μ. (2001) Το Λύκειο του ν.2525/97: εκδοχή του ενιαίου σχολείου ή επιλεκτικό λύκειο; *Εκπαιδευτική Κοινότητα*, 57, 18-23.

Δελτίο της ΟΛΜΕ: τεύχη 560/1983, Ειδική έκδοση/1985, 600/1987, 613/1989, 621-622-623/1991, 639/1993, 646/1995, 654/1997.

Καλοφωλιάς, Α. (1992) Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο: Μία κριτική επισκόπηση της μέχρι τώρα πορείας του, *Εκπαίδευση και Επάγγελμα*, 3 (2-3), 85-90.

ΚΕΜΕΤΕ (1998): *Μελέτες Έρευνες 1*, Αθήνα.

ΚΕΜΕΤΕ (1999): *Οι θέσεις της ΟΛΜΕ για την εκπαίδευση. Τι ψήφισαν τα Συνέδρια της ΟΛΜΕ για τα εκπαιδευτικά ζητήματα*, Αθήνα.

Προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού, 174-207 (Αθήνα, Σείριος).

Κωστάκη, Α. (1992) Πόσο ενιαίο είναι το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο; *Εκπαίδευση και Επάγγελμα*, 3 (2-3), 140-148.

Νούτσος, Χ. (1995) Η κατάργηση των Γενικών Εξετάσεων: Η ενότητα του πολλαπλού, στο: ΟΛΜΕ *Η αναγκαιότητα του Ενιαίου Λυκείου και το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση*, 344-355 (Αθήνα, ΟΛΜΕ).

ΟΛΜΕ, (1982) *Α' Εκπαιδευτικό συνέδριο καθηγητών Μέσης Εκπαίδευσης* (Αθήνα, ΟΛΜΕ).

ΟΛΜΕ, (1986) *Δ' Εκπαιδευτικό συνέδριο ΟΛΜΕ: Ενιαιοποίηση Τεχνικής - Επαγγελματικής και Γενικής Εκπαίδευσης* (Αθήνα, ΟΛΜΕ).

ΟΛΜΕ, (1995) *Η αναγκαιότητα του Ενιαίου Λυκείου και το σύστημα εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση* (Αθήνα, ΟΛΜΕ).

ΟΛΜΕ (2006): *Οι θέσεις και οι παρεμβάσεις της ΟΛΜΕ για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση από το 1977 μέχρι σήμερα*, Αθήνα.

ΟΛΜΕ (2007): *Οι θέσεις και οι παρεμβάσεις της ΟΛΜΕ για την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση από το 2000 μέχρι σήμερα*, Αθήνα.

ΟΛΜΕ (2011): *Έκτακτο Ενημερωτικό Δελτίο για το 15^ο Συνέδριο*, Αθήνα.

ΥΠΕΠΘ (1987) *Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο – Ενημερωτικό έντυπο* (Αθήνα, ΟΕΔΒ).

ΥΠΕΠΘ (1994) *2ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης. Υποπρόγραμμα 1: Γενική και Τεχνική Εκπαίδευση, Μέτρο 1.2: Ενιαίο Λύκειο (ΕΚΤ) – Έρευνα για την απορρόφηση στην αγορά εργασίας των αποφοίτων των κλάδων προεπαγγελματικής εκπαίδευσης και των τμημάτων ειδίκευσης ΕΠΛ Χανίων και Ρεθύμνου* (Αθήνα, φωτ. αντίγραφο).

ΥΠΕΠΘ (1995) *Το Ενιαίο Πολυκλαδικό Λύκειο* (Αθήνα, ΟΕΔΒ).

Παράρτημα

Η συμβολή της 5^{ης} Ομάδας Εργασίας της Θεσσαλονίκης

Αγώνας για το ενιαίο 12χρονο δημόσιο και δωρεάν σχολείο για όλα τα παιδιά

Γιώργος Κρεασίδης, Γιάννης Λαθήρας,
Χρήστος Μαστούρας, Μανώλης Ορφανουδάκης
και Σάκης Σπυρίδης

A. Για ένα σχολείο στο ύψος των αναγκών και των δικαιωμάτων

Ο τρόπος που απαντάμε στο ερώτημα «τι σχολείο θέλουμε» συνδέεται άμεσα με το ερώτημα συντήρηση ή ανατροπή της κοινωνικής πραγματικότητας που θέλει τους μαθητές να προετοιμάζονται να γίνουν εργαζόμενοι των 200-300 ευρώ, ανασφάλιστοι, χωρίς δικαιώματα και χωρίς τα μορφωτικά, πολιτιστικά και ηθικά εφόδια να παλέψουν συλλογικά για έναν καλύτερο κόσμο.

Το ενιαίο 12χρονο δημόσιο και δωρεάν σχολείο για όλα τα παιδιά είναι η πρόταση που αντιστοιχεί στην υπεράσπιση του ζωντανού στοιχείου της εκπαίδευσης, των μαθητών και των εκπαιδευτικών, των εργασιακών και μορφωτικών δικαιωμάτων τους. Υπερασπίζεται την εκπαίδευση ως κοινωνικό αγαθό και προϋπόθεση για έξοδο από την κοινωνική χρεοκοπία που φέρνει η πολιτική κυβερνήσεων-ΕΕ-ΔΝΤ φορτώνοντας τα βάρη της καπιταλιστικής κρίσης στην εργαζόμενη κοινωνική πλειοψηφία. Αυτό σχολείο, που θα ενώνει θεωρία και πράξη χωρίς εσωτερικούς διαχωρισμούς, με τη μέγιστη κινητικότητα, χωρίς πρώιμη και αναγκαστική εξειδίκευση, είναι η ελάχιστη κινηματική απάντηση στον κοινωνικό καταμερισμό και στις βαθιές ταξικές διαιρέσεις. Αρχίζει από τα 4 έτη (δύο έτη προσχολική αγωγή) και φτάνει με ενιαία προγράμματα καθολικής μόρφωσης ως τα 18 χρόνια.

Οι αρχές που διέπουν το ενιαίο 12χρονο δημόσιο και δωρεάν σχολείο δεν μπορεί παρά να προβάλλονται ενιαία και αδιαπραγμάτευτα, ώστε να μην επιτρέπεται η ουσιαστική ακύρωση του περιεχομένου του από την επιλεκτική υιοθέτηση πλευρών του, με στόχο να συγκαλυφθεί ο νεοφιλελεύθερος-νεοσυντηρητικός χαρακτήρας της κυρίαρχης εκπαιδευτικής πολιτικής, κατά τη συνήθη τακτική των κυβερνήσεων των τελευταίων δεκαετιών, στη βάση κατευθύνσεων της ΕΕ και του ΟΟΣΑ.

Διεκδικούμε ένα σχολείο **ενιαίο**, που θα απαντά στην κρίση και τον κοινωνικά άδικο χαρακτήρα του διπλού σχολικού δικτύου, τον καθοριστικό συντελεστή για τον κατανομητικό ρόλο του σχολείου.

Ένα σχολείο **12χρονο**, που θα διασφαλίζει μια διάρκεια σπουδών αντίστοιχη με τον πλούτο των γνώσεων και των εμπειριών που είναι απαραίτητες στο νέο άνθρωπο, για να μπορεί να καταλάβει τον κόσμο γύρω του, να τον αλλάξει, να αποκτήσει ένα ήθος δημοκρατικό, συλλογικό, κοινωνικής προσφοράς. Για να μην μείνει κανένας νέος και νέα στα 18 χρόνια χωρίς απολυτήριο λυκείου.

Ένα σχολείο **δημόσιο** που θα διασφαλίζει ότι τα παιδιά του λαού θα έχουν κάθε ευκαιρία να φοιτήσουν σε αυτό. Τοποθετούμαστε ενάντια στην ιδιωτική παιδεία, την ιδιωτικοοικονομική λειτουργία του δημόσιου σχολείου και το «σχολείο-επιχείρηση», την παρουσία δηλαδή των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας στη λειτουργία και το περιεχόμενο του σχολείου.

Αυτό το σχολείο δεν μπορεί παρά να είναι **δωρεάν**, καθώς η εκπαίδευση είναι κοινωνικό αγαθό και είναι καθήκον της κοινωνίας να το παρέχει στους νέους ανθρώπους.

Συχνά η αποδοχή της θέσης για το ενιαίο 12χρονο δημόσιο και δωρεάν σχολείο συνδέεται με μια συζήτηση για ένα αναγκαίο **μεταβατικό στάδιο**, κυρίως σε ό,τι αφορά την υπέρβαση του διπλού σχολικού δικτύου γενικής και τεχνικής εκπαίδευσης. Στο βαθμό που ένα τέτοιο μεταβατικό στάδιο δεν συνδέεται με έναν «οδικό χάρτη» μετάβασης στον ενιαίο χαρακτήρα, με προσδιορισμένα βήματα και χρονοδιάγραμμα, τότε ουσιαστικά ταυτίζεται με την αποδοχή και διαχείριση του διπλού δικτύου. Αφετηριακή θέση για έναν τέτοιο «οδικό χάρτη» είναι η εγκατάλειψη της λογικής της κατάρτισης, της απόκτησης δεξιοτήτων και φυσικά της μαθητείας. Δεύτερο βήμα είναι η **προσπάθεια συνδυασμού στο περιεχόμενο** της ακαδημαϊκής γνώσης με την πολυτεχνική γνώση, δηλαδή βασικές επιστημονικές γνώσεις πάνω σε βασικούς τομείς της παραγωγής, επιλογή που επιτρέπει την **αξιοποίηση** του εκπαιδευτικού προσωπικού, των υποδομών και της συσσωρευμένης εμπειρίας της τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης.

B. Για την Τεχνική-Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΤΕΕ)

Πολλές φορές η πρόταση για διατήρηση του διπλού δικτύου λέγεται πως διασφαλίζει τις θέσεις εργασίας των καθηγητών τεχνικών ειδικοτήτων. Η μεθόδευση για τις διαθεσιμότητες-απολύσεις στην ΤΕΕ κατέδειξε τον απατηλό χαρακτήρα μιας τέτοιας προσδοκίας. Πολλοί επίσης παρατηρούν ότι η διαπιστωμένη αδυναμία πολλών μαθητών να αντεπεξέλθουν στην ύλη του Γενικού Λυκείου ή οι οικονομικές ανάγκες των οικογενειών τους θα έπρεπε να μας προσανατολίζει επίσης στο διπλό σχολικό δίκτυο. Στο διπλό σχολικό δίκτυο, εξάλλου, μας προσανατολίζουν οι κατευθύνσεις της ΕΕ και οι «ανάγκες της αγοράς εργασίας».

Καταρρίπτοντας τους μύθους, υπογραμμίζουμε πως το διπλό σχολικό δίκτυο έχει έντονα κατανεμητικό ρόλο με βάση τις κοινωνικές ανισότητες. Η πρώιμη εξειδίκευση όχι μόνο δεν εξασφαλίζει εργασία, αλλά δίνει στην αγορά ανθρώπους που, χωρίς στέρεα γενική παιδεία, πολύ δύσκολα μπορούν να αντεπεξέλθουν στη συνεχή εξέλιξη των απαιτήσεων των περισσότερων επαγγελμάτων. Το διπλό σχολικό δίκτυο συνδέεται άμεσα με την "ευελιξία" στους τομείς επαγγελματικής - τεχνικής εκπαίδευσης με αποτέλεσμα να εντείνεται η ελαστικότητα της εργασίας, ώστε κάθε άλλο παρά να εξασφαλίζονται οι καθηγητές τεχνικών ειδικοτήτων.

Η «διέξοδος» που δίνει η σημερινή ΤΕΕ στους «αδύνατους» μαθητές, αφενός αποτελεί πλήρη αποδοχή της ταξικότητας του σχολείου, αφετέρου εγγυάται ότι τα ΤΕΕ θα είναι πάλι σχολεία χαμηλού επιπέδου. Το επιχείρημα των οικονομικών αναγκών των οικογενειών αποτελεί το άλλοθι του κράτους για να μην εκπληρώνει την υποχρέωση του να παρέχει σε όλους πραγματικά ίσες δυνατότητες.

Συνεπώς, το ζήτημα δεν είναι αν πρέπει ή όχι να επιδιώξουμε το ενιαίο σχολείο, αλλά αν μπορούμε να διαμορφώσουμε πρόταση **που δε θα αντιμετωπίζει την ΤΕΕ αποσπασματικά, αλλά συνολικά.**

Οι θέσεις εργασίας όχι μόνο δεν κατοχυρώνονται από το διπλό τύπο σχολείου, αλλά κινδυνεύουν είτε από τις καταργήσεις κλάδων στις διάφορες σχολικές μονάδες λόγω «μεταβολής των αναγκών» της αγοράς εργασίας είτε από τη ώθηση με το νέο εξεταστικό σύστημα (βάση του 10, τράπεζα θεμάτων) στη λεγόμενη άτυπη εκπαίδευση των ΣΕΚ που θεσμοθετήθηκαν πρόσφατα και των ΙΕΚ που πλέον μπορούν να δέχονται αποφοίτους γυμνασίου. Σε μια χώρα που στα πλαίσια των Μνημονίων και της εξυπηρέτησης του χρέους καταστρέφει τον παραγωγικό της ιστό, η τεχνική εκπαίδευση ιδιαιτέρως βρίσκεται στον αέρα. Η

εξασφάλιση των εργαζομένων και η προώθηση των αναγκών των παιδιών δε βρίσκονται σε αντίθεση. Αντίθετα το ένα στηρίζει το άλλο και συναποτελούν τη βάση των λύσεων.

Γ. Για ποιο σχολείο παλεύουμε

Το σχολείο του παρελθόντος και το σχολείο που ζούμε δεν το αγαπά κανείς. Ούτε ο μαθητής, ούτε ο εκπαιδευτικός, ούτε η κοινωνία. Κατορθώνει με τις δομές, τη λειτουργία του αλλά και τη θρησκευτική αγιαστούρα και την πολιτιστική ανυδρία, να χάνεται κάθε αρχική θετική διάθεση όλων, αναπαράγει την παπαγαλία και την εκμάθηση των “sos” για τις εξετάσεις, οδηγεί στη διανοητική ερήμωση και ατροφία, μαθαίνει τελικά ό,τι μπορεί να ζητήσει η αγορά, έχει εξορίσει τις κλίσεις και τις χειροτεχνικές δεξιότητες, είναι αποκομμένο από την πραγματική κοινωνική κίνηση, περιθωριοποιεί τη διαφορετικότητα, πολιτισμική ή άλλη, ενισχύει τον ανταγωνισμό και τον ατομικισμό, θάβει τη δημιουργικότητα και την κριτική σκέψη. Η κριτική αυτή, γίνεται πολλές φορές σε βαθμό διαπόμπευσης από τους ίδιους τους δημιουργούς του, αρκεί οι υπαίτιοι να αναζητηθούν μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών, και οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις να αφορούν οτιδήποτε εκτός από το κοινωνικό – οικονομικό – πολιτικό πλαίσιο πάνω στο οποίο αναπτύχθηκε αυτό το σχολείο και που το οδήγησαν σε κρίση.

Το «νέο σχολείο» που ευαγγελίζεται η κυβέρνηση (έκφραση πολυχρησιμοποιημένη την τελευταία δεκαετία) θα είναι πολύ χειρότερο. Γιατί, αν το προηγούμενο στήριξε και στηρίχτηκε στην οικονομία της αγοράς της Ολυμπιάδας, των μεγάλων έργων και του μεγαλύτερου ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας στην Ευρωζώνη, το «νέο σχολείο» και συνολικά το νέο εκπαιδευτικό μοντέλο, αποπειράται να κατοχυρώσει το μοντέλο του εργαζομένου των 200-300 ευρώ.

Σίγουρα, λοιπόν, για να διαμορφωθεί ένα άλλο σχολείο, χρειάζεται ριζικός κοινωνικός μετασχηματισμός, αλλά και αυτός είναι αδιανόητος χωρίς τη συνεισφορά της εκπαίδευσης στην πιο γενική της έννοια. Οι συνθήκες δεν επηρεάζουν τους ανθρώπους λιγότερο από ό,τι αυτοί τις συνθήκες. Γι’ αυτό χρειάζεται καταρχάς να αρνηθούμε ριζοσπαστικά αυτή την κατάσταση. Αυτό είναι το πρώτο βήμα.

Αφετηριακό μας σημείο είναι ότι ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα αντίστασης και αντεπίθεσης πρέπει να βασίζεται στη γνώση και τη διεκδίκηση των πρωτόγνωρων απελευθερωτικών δυνατοτήτων για την κοινωνία που γεννούν η εργασία, η επιστήμη, και η τεχνική.

Τα αιτήματα για την ανασυγκρότηση της παιδείας συσχετίζονται με εκείνα για την ανασυγκρότηση της εργασίας και τελικά όλης της κοινωνίας.

Δ. Για μια εκπαίδευση από τη σκοπιά των κοινωνικών συμφερόντων:

Γνώση που να αναπτύσσει την κριτική διάνοια (τη θεμελιώδη ικανότητα του ανθρώπου να κατανοεί σε ποιο κόσμο καλείται να ζήσει και κάτω από ποιες συνθήκες, να τον αμφισβητεί κι να τον αλλάξει) και όχι να εξασφαλίζει απλά το χειρισμό πληροφοριών και την επικοινωνία. Απέναντι στη κατατεμαχισμένη, αποσπασματική γνώση, τη “γνώση = άθροισμα πληροφοριών”, διεκδικούμε την ενιαία, πολύμορφη γνώση που επιστρέφει και βασίζεται στα ιστορικά διαμορφούμενα θεμέλια των επιστημών, συμβάλλει ώστε όλα τα παιδιά να διεισδύουν στους νόμους κίνησης της φύσης και της κοινωνίας, σε αντίθεση με τον τεχνοκρατισμό και τη δήθεν ουδετερότητα της επιστήμης. Που προωθεί το δέσιμο της θεωρίας με την πράξη, τη μελέτη των διάφορων επιστημών σε σύνδεση με τις εφαρμογές τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή, την ενσωμάτωση βασικών στοιχείων της επιστήμης, των μέσων παραγωγής, της τεχνολογίας. Που καλλιεργεί την ενότητα, τη συλλογικότητα, την αλληλεγγύη των ανθρώπων μέσω της

αμοιβαίας διάκρισής τους αλλά και συνεισφοράς τους ταυτόχρονα στον αμοιβαίο εμπλουτισμό των προσωπικοτήτων, σε αντιπαράθεση με την υφιστάμενη ομογενοποίηση διαφόρων απομονωμένων και αλλοτριωμένων ατόμων της κατακερματισμένης κοινωνίας των ιδιωτών. Που αντιμετωπίζει την κατάκτηση της γλώσσας (μητρικής και ξένης) όχι απλά ως μέσο επικοινωνίας αλλά ως όργανο σκέψης και συνειδητής συλλογικής εργασίας.

Πολυμέρεια απέναντι στον κατακερματισμό και τις πολυδεξιότητες, που απαιτεί το κεφάλαιο για να καλύπτει τις συνεχώς νέες ανάγκες του με χαμηλό κόστος. Στέρεα, συνολική βασική μόρφωση, θεωρία και πράξη, που να οδηγεί στην πολυμέρεια του συνολικού ανθρώπου, που εργάζεται όχι μόνο με τα χέρια αλλά και με το μυαλό, και που με συνείδηση της διαδικασίας που αναπτύσσει την εξουσιάζει και δεν εξουσιάζεται από αυτήν.

Σύνδεση με τις επιστημονικές, παραγωγικές και τεχνολογικές εξελίξεις όχι των θραυσμάτων που απαιτεί η αγορά εργασίας, αλλά όλων των στοιχείων της διαδικασίας τους. **Σύνδεση με την κοινωνία και τα μαχόμενα, ζωντανά κομμάτια της** κι όχι μέσω των κοινωνικών εταίρων, των πολιτικών και ιδεολογικών διαύλων της κυρίαρχης τάξης. **Γνώση ελεύθερη, διαμοιραζόμενη κι αναπτυσσόμενη**. Όχι στην ατομική ιδιοκτησία της, στην μυστικοπάθεια του κεφαλαίου για τη διαφύλαξη του κέρδους του. Όχι στον ιδεαλισμό, τα δόγματα, το διαχωρισμό πνευματικής – χειρωνακτικής εργασίας, τις θρησκείες, τους διαχωρισμούς με βάση το φύλο, τη ράτσα, το χρώμα κ.λπ.

Με ενιαίο το βασικό περιεχόμενο για όλους και ταυτόχρονη, όμως, ανάδειξη και καλλιέργεια των ατομικών κλίσεων. Με παιδαγωγικές επιλογές που θα θέτουν τον άνθρωπο όχι μόνο απέναντι στον εαυτό του, αλλά και απέναντι στο συγκεκριμένο κόσμο των πραγμάτων και των κοινωνικών σχέσεων. Για νέες, δημοκρατικές διαδικασίες προσέγγισης της μόρφωσης, νέους δρόμους ανάπτυξης της επιστήμης και της έρευνας. Σε αντιπαράθεση με τα απόλυτα δεσμευτικά αναλυτικά προγράμματα, την αυθεντία του καθηγητή, το μονόλογο, τον παπαγαλισμό, τον πειθαναγκασμό, τον αυταρχικό έλεγχο του χρόνου των σπουδών. Σε αντιπαράθεση με τις αλλεπάλληλες αξιολογήσεις που προωθούν την τυποποίηση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και επιδόσεων του μαθητή, καθώς και της εργασιακής απόδοσης του εκπαιδευτικού. Η εξετασιομανία που κυριαρχεί σήμερα εκτρέπει το σχολείο από το μορφωτικό – παιδαγωγικό του ρόλο και προετοιμάζει τους νέους για την αποδοχή της ανισότητας, της κατάταξης, της απόρριψης και τελικά του κοινωνικού καταμερισμού εργασίας.

Σε ικανό χρόνο και ρυθμό, που να αφήνει περιθώριο στη σκέψη να αναπτυχθεί, καθώς και να προτείνει λόγους για τους οποίους συμβαίνουν τα πράγματα και να συνειδητοποιήσει τις συνέπειές τους, δηλαδή να δημιουργήσει ταυτότητα και συνείδηση. Όχι στην συμπεριφορά του «βραχυπρόθεσμου», της συνεχούς αστάθειας και της ευελιξίας. Με συλλογικότητα, πολιτισμό για την ίδια αλλά και για το γύρω κοινωνικό περιβάλλον και όλες τις αναγκαίες δεξιότητες (εκμάθηση μουσικών οργάνων, χορός κ.λπ.).

Ε. Πιο συγκεκριμένα:

Ι. Καθιέρωση δημόσιας δωρεάν δίχρονης υποχρεωτικής προσχολικής αγωγής, που αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ομαλή διανοητική εξέλιξη του νέου. Ο ρόλος του νηπιαγωγείου δεν μπορεί να είναι η εκπαίδευση, γεγονός που αποτελεί ωμή παραβίαση των ορίων του παιδικού ψυχισμού και των αναγκών της νηπιακής ηλικίας, αλλά το θεματικό παιχνίδι, έτσι ώστε το παιδί να βοηθιέται να αναγνωρίζει τις συμβιωτικές σχέσεις και τα πρώτα σκιρτήματα κοινωνικής συνείδησης, να πλουτίζει την επικοινωνιακή του ικανότητα, να αποκτά συνείδηση των σχέσεων των πραγμάτων σε μεγέθη, χρώματα και άλλες ιδιότητές, να διδάσκεται κανόνες της ζωής όπως η επιμέλεια, η εργατικότητα, η σωστή διατροφή, η

προσωπική φροντίδα και υγιεινή.

II. Ενιαίο 12χρονο δημόσιο και δωρεάν σχολείο, για όλα τα παιδιά:

1. Διεκδικούμε έναν τύπο σχολείου με ενιαίο πρόγραμμα, ενιαία σύγχρονη υλικοτεχνική υποδομή και ενιαία - δωρεάν βιβλία, ενιαία διοίκηση και λειτουργία, μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό με ενιαία εργασιακά δικαιώματα. Απαιτούμε την κατάργηση του διπλού σχολικού δικτύου (γενική - επαγγελματική εκπαίδευση) αλλά και της διάσπασης σε Δημοτικό - Γυμνάσιο - Λύκειο, που εκφράζει ξεπερασμένα στάδια ταξικής εκπαίδευσης του λαού μας. Ζητούμε την ακύρωση κάθε μέτρου κεντρικής διαφοροποίησης των σχολικών προγραμμάτων και των σχολείων (ευέλικτη ζώνη, ευρωπαϊκά προγράμματα, αξιολόγηση των σχολικών μονάδων και των εκπαιδευτικών) όπως και της αποκέντρωσης - εμπορευματοποίησης κρίσιμων εκπαιδευτικών παραμέτρων (χρηματοδότηση, προγράμματα, προσλήψεις εκπαιδευτικών, βιβλία και υποδομές), που διευρύνει ακόμη και προς τις πιο μικρές ηλικίες τις κοινωνικές ανισότητες στη μόρφωση.

2. Διεκδικούμε σχολείο της ενιαίας πολύμορφης γνώσης, αρνούμενοι το σημερινό σχολείο – φυλακή για τα παιδιά, αναγκαίο κακό για τους πολλούς, χωρίς ρόλο και προσανατολισμό **για τον** εκπαιδευτικό, γεμάτο με άχρηστες γνώσεις – πληροφορίες, στερούμενο δραστηριοτήτων. βουτηγμένο στη γραφειοκρατία και την τυποποίηση. Διεκδικούμε επομένως ριζική αλλαγή στα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία, ώστε το σχολείο να διευκολύνει τη γνώση του κόσμου όπως είναι και όχι όπως φαίνεται. Καθορισμό με παιδαγωγικούς όρους ενιαίου ωρολογίου προγράμματος για όλα τα παιδιά, ώστε να αφήνει χρόνο για παιχνίδι και άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες. Μείωση κατά μία ώρα ημερησίως του ωραρίου διδασκαλίας. Για τα παιδιά των μεταναστών μέσα σε αυτό το όριο ωρών να εξασφαλίζεται η γνώση της γλώσσας και της ιστορίας της χώρας τους. Δραστική μείωση των μαθητών ανά τμήμα ως στοιχείο αποκατάστασης της παιδαγωγικής λειτουργίας του σχολείου. Σύγχρονα και ασφαλή σχολικά κτίρια, εξοπλισμένα με εργαστήρια, γυμναστήρια, μουσικά όργανα, βιβλιοθήκες, τραπεζαρίες και σχεδιασμό εναρμονισμένο με την παιδαγωγική τους λειτουργία. Υποδομή για ιατρική πρόληψη και υγιεινή σε όλα τα σχολεία. Διεκδικούμε σχολείο που να διαμορφώνει ελεύθερες σκεπτόμενες προσωπικότητες σε αντιπαράθεση, με το λειτουργικό αναλφαβητισμό, το νεομυστικισμό και ανορθολογισμό, το σκοταδισμό και τη θρησκοληψία, αλλά και τον ατομισμό τον ανταγωνισμό, τη θεοποίηση της αγοράς και του κέρδους που προωθεί το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα. Που θα καλλιεργεί την ελευθερία και το σεβασμό στο εθνικά, πολιτισμικά, φυλετικά, θρησκευτικά, διαφορετικό. Απαιτούμε κατάργηση του μαθήματος των θρησκευτικών και αντικατάσταση με το μάθημα της ιστορίας των θρησκειών.

3. Η επέκταση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης ως τα 18 όχι μόνο δεν αντιστρατεύεται, αντίθετα, ενισχύει την επαγγελματική ικανότητα και κινητικότητα των νέων, καθώς η παιδεία διευρυμένων οριζόντων, η απόκτηση γενικής αντίληψης για τη φύση και την κοινωνία, είναι το θεμέλιο για την ανάπτυξη εξελιγμένων δυνατοτήτων όπως η κριτική, αναλυτική και συνθετική ικανότητα, η δημιουργικότητα και η πολυμέρεια. Απαιτούμε κανείς μαθητής να μη δουλεύει ως τα 18. Απαιτούμε επαρκή αντισταθμιστικά κοινωνικά επιδόματα και ειδικά εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά των φτωχών λαϊκών στρωμάτων, των ανέργων, των μεταναστών, των ατόμων με αναπηρίες και μαθησιακές δυσκολίες. Αναμόρφωση της νυκτερινής εκπαίδευσης στη βάση έκτακτου Εκπαιδευτικού Προγράμματος, ώστε κυρίως να καλύψει τον αναλφαβητισμό και την ανάγκη να τελειώσουν όλοι την ενιαία δωδεκάχρονη δημόσια βασική εκπαίδευση.

4. Η επαγγελματική και Τεχνική Εκπαίδευση μετά το 12χρονο. Όλη η παλιά αλλά και η πρόσφατη εφαρμοζόμενη πολιτική στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση δείχνει ότι ούτε οι

μετονομασίες ούτε οι διάφορες μεταμορφώσεις της μπορούν να κρύψουν το βαθύ ταξικό τους χαρακτήρα. Ειδικά με τη μαθητεία, σαφής στόχος είναι η δημιουργία φτηνού ημειδικευμένου εργατικού δυναμικού μιας χρήσης, με περιορισμένα ή και ανύπαρκτα επαγγελματικά δικαιώματα και εκμηδενισμένες τις δυνατότητες συνέχισης των σπουδών προς την τρίτοβάθμια εκπαίδευση. Τη δημιουργία μιας μάζας «ευέλικτων», μισοειδικευμένων και διά βίου καταρτιζόμενων εργαζομένων, που με το μικρότερο κόστος αναπαραγωγής τους θα προσαρμόζονται άμεσα στις ανακατατάξεις και στις ανισορροπίες της καπιταλιστικής παραγωγής. Και μαζί, τη δημιουργία ενός σχολείου – Καιάδα για όσα παιδιά αποβάλλει το ταξικό εκπαιδευτικό σύστημα με την δικαιολογία ότι δεν «παίρνουν τα γράμματα». Ως αίτημα μεταβατικού χαρακτήρα που συνδέεται με τον αναγκαίο τεχνικό καταμερισμό εργασίας και ταυτόχρονα συγκρούεται με τον ταξικά επικαθοριζόμενο καπιταλιστικό καταμερισμό, διεκδικούμε μετά το ενιαίο δωδεκάχρονο σχολείο την ελεύθερη πρόσβαση σε δωρεάν και Δημόσιες Σχολές παροχής γνώσεων και ουσιαστικής επάρκειας για την άσκηση επαγγέλματος, για όσα επαγγέλματα δεν απαιτούν πανεπιστημιακή μόρφωση. Απαιτούμε την κατάργηση των διαδικασιών πιστοποίησης και επαναπιστοποίησης της ικανότητας άσκησης επαγγέλματος που αμφισβητούν και απαξιώνουν το πτυχίο, αλλά και δημιουργούν μια διαρκή ανασφάλεια στους εργαζόμενους.

5. Ελεύθερη, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, πρόσβαση στην πανεπιστημιακή βαθμίδα (Ενιαία, δημόσια και δωρεάν, πανεπιστημιακή παιδεία) μετά το δωδεκάχρονο.

Όχι στην ομηρία της εκπαίδευσης από το ιδιωτικό κεφάλαιο, την εισβολή των επιχειρήσεων και των χορηγών στα σχολεία. Κατάργηση της ιδιωτικής εκπαίδευσης και της παραπαιδείας.

Ανοικτά, δημόσια, δωρεάν Εκπαιδευτικά Προγράμματα, παροχής γενικών και επαγγελματικών γνώσεων που γεννιούνται εξ αιτίας της ραγδαίας επιστημονικής και τεχνικής επανάστασης καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής σε όλους,

Εκπαιδευτικοί με αποκλειστική, πλήρη και μόνιμη εργασία, με παιδαγωγική και διδακτική ελευθερία, που να ζουν με αξιοπρέπεια από το μισθό τους και να συνταξιοδοτούνται στα 55 χρόνια ή στα 30 χρόνια εργασίας στο ύψος του καταληκτικού μισθού. Περιοδική υποχρεωτική ετήσια επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με απαλλαγή από τα διδακτικά τους καθήκοντα, και εξασφάλιση από το κράτος της απαραίτητης χρηματοδότησης, του υλικού κ.λπ. Απαγκίστρωση των εκπαιδευτικών από τις γραφειοκρατικές διεκπεραιωτές εργασίες του σχολείου. Όχι στην παιδαγωγική ασφυξία του εκπαιδευτικού, στην ομηρεία της επισφαλούς και ανασφαλούς εργασίας των δήθεν αναπληρωτών και ωρομισθίων. Κατάργηση των κάθε είδους ελαστικών εργασιακών σχέσεων.

Γενναία αύξηση της χρηματοδότησης της δημόσιας εκπαίδευσης, αύξηση των κρατικών δαπανών για την Παιδεία στο 7% του ΑΕΠ ή στο 15% του Προϋπολογισμού. Απεξάρτηση από τη χρηματοδότηση με προγράμματα τύπου ΕΣΠΑ, που είναι εργαλεία ελέγχου των προτεραιοτήτων της εκπαιδευτικής πολιτικής σε βάρος των μορφωτικών δικαιωμάτων.

Δημοκρατικά δικαιώματα και συλλογικός, αποφασιστικός έλεγχος από όλους τους φορείς που συνθέτουν την εκπαιδευτική πραγματικότητα, στο σύνολο της εκπαιδευτικής λειτουργίας. Δημοκρατία στα σχολεία με πρώτο και κύριο το δικαίωμα της συλλογικής συνδικαλιστικής δράσης και του αγώνα για την προάσπιση και διεύρυνση των δικαιωμάτων των εργαζομένων και της νεολαίας. Όχι στην αξιολόγηση, χειραγώγηση, συμμόρφωση και κατηγοριοποίηση των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των φοιτητών, των σχολείων, που στοχεύει, με τον ένα ή άλλο τρόπο, στην υποταγή και την πειθάρχησή τους στα κελεύσματα της αγοράς και των πολιτικών.

ΣΤ. Να υπερασπιστούμε για τον εκπαιδευτικό

Η επόμενη μέρα της εκπαίδευσης, για να μπορεί να είναι στοιχείο ελπίδας, προϋποθέτει την υπεράσπιση του ζωντανού στοιχείου της εκπαίδευσης, του μαθητή και του εκπαιδευτικού. Δεν μπορεί σταθεί στον μαθητή με ουσιαστικό τρόπο ο εκπαιδευτικός που είναι φτωχός, με το χαμηλό εισόδημα και τα υπονομευμένα εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα, καταπιεσμένος και φοβισμένος, ακυρωμένος επιστημονικά και επαγγελματικά από την αξιολόγηση και το διοικητικό αυταρχισμό. Ούτε μπορούμε να μιλάμε για τη μετεξέλιξη της ΤΕΕ χωρίς να υπερασπιστούμε τους απολυμένους, να ζητήσουμε να επανέλθουν οι τομείς που καταργήθηκαν και μαζί οι εκπαιδευτικοί που απολύθηκαν με πλήρη αποκατάσταση του εισοδήματος, των ασφαλιστικών και εργασιακών δικαιωμάτων τους.

Όλα τα παραπάνω φυσικά προϋποθέτουν ένα εκπαιδευτικό κίνημα έτοιμο για διεκδίκηση και σύγκρουση, στο πλευρό του εργατικού και λαϊκού κινήματος, ενάντια στην πολιτική κυβέρνησης-ΕΕ-ΔΝΤ, με τους αναγκαίους πολιτικούς στόχους και αιτήματα όπως είναι η διαγραφή του χρέους και η παύση πληρωμών.

Πολλά από όσα προτείνουμε φαίνονται σε πολλούς ουτοπικά και το ξέρουμε. Πιστεύουμε όμως ότι μόνο με τέτοιες συνολικές απαντήσεις είναι δυνατό να αντιμετωπίσουμε τη συνολική επίθεση που γίνεται. Θυμίζουμε ότι πολλές από τις σημερινές βεβαιότητες υπήρξαν και αυτές στο παρελθόν «ουτοπίες».